

Informe 2020

sobre la seguretat a Catalunya

Desembre de 2020

Aquesta obra està subjecta a una llicència [Reconeixement 4.0](#) de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense cap restricció sempre que se'n citi el titular dels drets (Generalitat de Catalunya. Departament d'Interior). La llicència completa es pot consultar a:

Generalitat de Catalunya Departament d'Interior

Diputació, 355 08009 Barcelona

Gabinet Tècnic del Departament d'Interior

1. Presentació	10
2. Introducció	12
3. Evolució de dades sociodemogràfiques	16
El creixement de la població	16
Població, treball i salari	17
Població flotant	18
Dades sobre població i cossos de seguretat: les ràtios per 1.000 habitants	19
El biaix de gènere	22
4. La mesura de la delinqüència	23
Metodologia	23
L'Enquesta de seguretat pública de Catalunya (ESPC)	25
5. Fets delictius coneguts a Catalunya fins l'any 2019	26
La territorialitat	26
El pes demogràfic	28
L'estacionalitat	31
Tipologia dels fets penals	32
Les violències masclistes	37
6. Informació sobre la seguretat a partir de les enquestes	41
Victimització	42
Índex de denúncies dels fets considerats delictes per les persones que en són objecte	43
La no-denúncia a l'ESPC i l'EVAMB	44
Raons de la no-denúncia	46
Evolució de les raons per no denunciar	47
Percepció de seguretat	48
Valoració dels serveis policials	54
Valoració dels problemes de seguretat	55
7. El Pla Barcelona Ciutat Segura	57
L'anàlisi de les dades	57
Objectius del Pla Barcelona Ciutat Segura	62
8. Conclusions	64

Índex de gràfics

Gràfic 1. Concentracions i manifestacions comunicades a Catalunya. 2009-2019.....	14
Gràfic 2. Desnonaments a Catalunya i a la ciutat de Barcelona. Evolució 2013-2019	15
Gràfic 3. Evolució de la població total a Catalunya. 2001-2019.....	16
Gràfic 4. Pernoctacions turístiques en milers. Barcelona ciutat i total Catalunya. 2011-2019	18
Gràfic 5. Evolució de la ràtio d'efectius policials per 1.000 habitants. 2005-2019.....	20
Gràfic 6. Previsió d'efectius de la PG-ME. 2010-2019.....	21
Gràfic 7. Evolució 2011-2019 del total de fets coneguts a Catalunya.....	26
Gràfic 8. Distribució dels delictes coneguts l'any 2019 entre les regions policials i evolució (en base 1) per Catalunya i les regions policials entre 2011 i 2019.....	27
Gràfic 9. Taxes de fets per cada 1.000 habitants a Catalunya i les regions policials (any 2019).....	28
Gràfic 10. Taxes de fets per cada 1.000 habitants a Catalunya i les àrees bàsiques policials. 2019.....	30
Gràfic 11. Evolució mensual dels fets penals a Catalunya i les seves regions policials. 2011-2019.....	31
Gràfic 12. Evolució 2011-2019 dels delictes contra el patrimoni, contra les persones i els altres delictes coneguts a Catalunya.....	32
Gràfic 13. Distribució dels delictes coneguts l'any 2019 entre les principals categories de delictes i evolució (en base 1) d'aquestes categories entre el 2011 i el 2019.....	33
Gràfic 14. Tipologies delictives més denunciades a Catalunya els anys 2018 i 2019 i variacions dels darrers dos anys	34
Gràfic 15. Taxes de fets per 1.000 habitants a les diferents regions policials i al conjunt de Catalunya. Total de fets i total menys els furts.....	35
Gràfic 16. Distribució dels furts coneguts l'any 2019 entre les diferents regions policials.....	35
Gràfic 17. Evolució del total de fets, dels furts i del total de fets menys furts. Base 1, 2016-2019	36
Gràfic 18. Evolució del total de fets, de les estafes i del total de fets menys les estafes. Base 1, 2016-2019	37

Gràfic 19. Víctimes mortals de violència masclista en l'àmbit de la parella. 2011-2019	38
Gràfic 20. Evolució de les denúncies i les víctimes de violència masclista en l'àmbit de la parella. 2011-2019	39
Gràfic 21. Fets de violència masclista àmbit social o comunitari. Agressions i abusos sexuals	39
Gràfic 22. Prevalença delictiva a Catalunya, àrea metropolitana de Barcelona i Barcelona segons l'ESPC i l'EVAMB	43
Gràfic 23. Evolució del percentatge de denúncia de fets considerats delictius. ESPC i EVAMB.....	44
Gràfic 24. Percentatge de denúncia i no-denúncia dels il·límits considerats delictius. EVAMB 2019 i ESPC 2017	45
Gràfic 25. Índex de denúncia per àmbit. EVAMB	46
Gràfic 26. Evolució dels motius per no denunciar. 2011-2017.....	47
Gràfic 27. Motius de no-denúncia. EVAMB	47
Gràfic 28. Nivell de seguretat al municipi. 2000-2017	49
Gràfic 29. Percepció del nivell de seguretat al municipi, per sexe. ESPC 1999-2017	50
Gràfic 30. Nivell de seguretat a la ciutat, per sexe. EVAMB 2004-2019	51
Gràfic 31. Percepció d'inseguretat al barri, per sexe. EVAMB 2004-2019.....	51
Gràfic 32. Nivell de seguretat al barri i a la ciutat (mitjana 0-10). Evolució EVAMB. 2004-2019	52
Gràfic 33. Valoració dels serveis policials segons l'ESPC i l'EVAMB	54
Gràfic 34. Nivell de satisfacció amb el servei de recepció de denúncies de Mossos	55
Gràfic 35. Valoració dels principals problemes de seguretat. ESPC i Òmnibus.....	56
Gràfic 36. Evolució del total de fets penals coneguts i de les pernoctacions a Catalunya. 2011-2019.....	60

Índex de taules

Taula 1. Fets penals coneguts a Catalunya. 2011-2019	13
Taula 2. Valoració mitjana del nivell de seguretat al municipi per regions policials i Catalunya. 2014-2015 i 2016-2017	50
Taula 3. Seguretat al barri i a la ciutat, per àmbits territorials.....	53
Taula 4. Seguretat al barri i a la ciutat, per grandària municipal.....	53

Índex de mapes

Mapa 1. Distribució dels fets coneguts l'any 2018 a la ciutat de Barcelona.....	59
---	----

Sigles utilitzades (per ordre alfabètic)

ABP – Àrea bàsica policial

DGAS – Direcció General d'Administració de Seguretat

DGP – Direcció General de la Policia

EPA – Enquesta de població activa

ESPC – Enquesta de seguretat pública de Catalunya

EVAMB – Enquesta de victimització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona

FCSE – Forces i cossos de seguretat de l'Estat

IDESCAT – Institut d'Estadística de Catalunya

IERMB – Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

IGV – Índex global de victimització

ISC – Informe sobre la seguretat a Catalunya

ISPC – Institut de Seguretat Pública de Catalunya

IV – Índex de victimització

MIR – Ministeri de l'Interior

PG-ME – Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra

SIMBA – Sistema d'Indicadors Metropolitans de Barcelona

RP – Regió policial

RPC – Regió Policial Central

RPCT – Regió Policial Camp de Tarragona

RPG – Regió Policial Girona

RPMB – Regió Policial Metropolitana Barcelona

RPMN – Regió Policial Metropolitana Nord

RPMS – Regió Policial Metropolitana Sud

RPP – Regió Policial Ponent

RPPO – Regió Policial Pirineu Occidental

RPTE – Regió Policial Terres de l'Ebre

Resum executiu

- L'edició de 2019 de l'Informe sobre la seguretat a Catalunya suposa la represa en la publicació després de tres anys i es planteja com un document que aporti una interpretació de les dades publicades en portals de dades obertes, però que es pugui complementar al llarg de l'any amb anàlisis d'altres conjunts de dades.
- El context socioeconòmic de 2019 s'ha caracteritzat per un lleuger repunt en la xifra total de la població empadronada, malgrat que es podria parlar que la tendència de la darrera dècada ha estat d'estabilitat, una certa recuperació de l'economia i una forta influència de la població flotant, bàsicament turistes.
- L'any 2019 s'ha produït un fort augment de la delinqüència coneguda a Catalunya, que suposa el tercer any amb un gran creixement en el nombre de delictes coneguts després del canvi de tendència entre el 2016 i el 2017.
- Aquesta evolució no és igual a tot el territori i està fortament condicionada per l'evolució dels fets penals coneguts a la ciutat de Barcelona i, especialment, als districtes de Ciutat Vella i l'Eixample.
- Els fets més habituals són els furts. Entre els 10 fets més freqüents, el darrer any destaca l'increment de les sostraccions a interior de vehicle i dels robatoris amb violència i/o intimidació.
- L'evolució del nombre de denúncies i de víctimes de violència masclista en l'àmbit de la parella els darrers tres anys apunta una tendència lleugerament a l'alça. Fora de l'àmbit de la llar, els casos de violència masclista més greus són les agressions sexuals en què la xifra de 2019 gairebé dobla la de 2014, malgrat que part d'aquest increment pot estar motivat per un augment del percentatge de casos denunciats com a conseqüència de l'augment de la sensibilització amb aquest tipus de fets.
- Les enquestes de victimització van detectar de manera anticipada l'increment de la delinqüència ja que van detectar el canvi de tendència entre el 2015 i el 2016.
- Les enquestes mostren també que el percentatge de denúncia ha anat baixant de manera considerable els darrers anys i se situa en un 22,3% a l'Àrea Metropolitana de Barcelona l'any 2018 i al 29% al conjunt de Catalunya l'any 2017.

- Malgrat l'augment de la victimització i la baixa taxa de denúncia, la percepció de seguretat per part de la ciutadania al conjunt de Catalunya és molt positiva ja que, d'acord amb l'ESPC de 2017, es valora en el global del país amb un 7,2 i se situa per sobre de 7 a totes les regions policials. No obstant això, les dades de l'Enquesta de victimització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona de 2019 indiquen un descens en aquest valor els darrers dos anys.
- Per fer front al creixement, els darrers anys, en el nombre de fets penals que tenien lloc a la ciutat de Barcelona i de la percepció d'inseguretat per part de la població, des del Departament es va elaborar, el 2019, el Pla Barcelona Ciutat Segura, amb la participació de diferents actors, tant públics com privats, de l'àmbit municipal.
- L'objectiu principal del Pla Barcelona Ciutat Segura va ser articular una resposta conjunta i consensuada de tots els actors de la seguretat de la ciutat, en la qual la col·laboració i la confiança mútua resultaven essencials, per reduir la criminalitat i millorar la qualitat de vida de la ciutadania, focalitzant-se en la lluita contra els fets delictius amb més incidència.

1. Presentació

La publicació de l'Informe sobre la seguretat a Catalunya (ISC) està regulada per la Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya. En aquesta norma (art. 23) s'estableix l'obligació "d'elaborar un informe anual sobre la seguretat interior, basat en les activitats estadístiques regulades pel Pla estadístic de Catalunya, i que s'ha de posar a disposició de les autoritats i dels òrgans interessats, especialment la Junta de Seguretat de Catalunya, la Comissió de Policia de Catalunya, les juntes locals de seguretat, el Consell de Seguretat de Catalunya i el Parlament."

L'edició de 2020 de l'ISC suposa la represa en la publicació després de tres anys en què, per motius organitzatius, no ha estat possible elaborar-lo. Aquests anys, la seguretat i el control de l'ordre públic han estat el centre d'atenció del país en diversos moments. Així fou l'any 2017, amb els atemptats terroristes de Barcelona i Cambrils de l'agost, i amb els fets del 20 de setembre al Departament d'Economia, del referèndum de l'1 d'octubre i de la vaga general del 3 d'octubre i, ja durant els mesos i anys posteriors, amb les mobilitzacions ciutadanes contra el procés judicial i les sentències al procés independentista succeïdes la tardor de 2019.

Cal recordar també que, en aquest temps, amb l'aplicació de l'article 155 de la Constitució, l'any 2017, el Govern espanyol, amb l'aprovació del Senat, va destituir la totalitat del Govern de la Generalitat. En conseqüència, el Departament d'Interior va passar a ser tutelat directament pel Ministeri de l'Interior, sota la direcció del seu secretari general tècnic.

Aquest parèntesi temporal ha servit, però, per replantejar l'elaboració d'aquest document. L'Informe, tal com es concebia l'any 2003, tenia dues característiques que s'han anat mantenint al llarg de les diverses edicions i que calia replantejar en aquest moment. D'una banda, estava concebut com un document per ser editat en paper i, tot i la digitalització, per ser imprès en un únic volum. D'altra banda, servia per posar a disposició de les autoritats (i de la ciutadania) algunes dades sobre la seguretat de Catalunya a les quals només era possible accedir des del departament amb competències en seguretat.

La situació actual és molt diferent de la de 2003. Els continguts digitals i interactius han substituït, en gran part, els documents en paper i els estàtics. També s'han obert a la ciutadania bona part de les dades de seguretat regulades pel Pla estadístic de

Catalunya, algunes de les quals, publicades a l'Informe, tenien una tendència a convergir amb les dades d'activitat del Departament, recollides a les memòries del Departament d'Interior. Aquests dos factors han fet necessari un replantejament en aquest informe, i alguns canvis que s'haurien d'incorporar en aquesta edició i en les futures.

En primer lloc, cal pensar en un informe que, tot i que tingui una versió imprimible en paper, tingui el web com el seu principal espai de consulta i que, en conseqüència, aprofiti els avantatges de navegació, accessibilitat i interacció que ofereix aquest entorn. En segon lloc, cal ser conscients que la ciutadania, i les autoritats, ja tenen accés a dades obertes que permeten conèixer quin és l'estat de la seguretat a Catalunya. Amb aquesta premissa, la tasca que pot fer l'informe és la d'aportar una interpretació de les dades publicades als portals de dades obertes, a més de realitzar anàlisis complementàries amb altres conjunts de dades molt més detallats o amb dades obtingudes d'altres fonts d'informació.

A les darreres edicions publicades de l'ISC s'havien anat incorporant algunes anàlisis específiques i complementàries a l'evolució interanual de la seguretat. En aquest sentit, una versió web pot permetre més flexibilitat a l'hora de, i sota el paraigües de l'ISC, fer anàlisis específiques sobre fenòmens o aspectes concrets de la seguretat. En conseqüència, es planteja no publicar un únic document anual, sinó un conjunt d'estudis.

Lògicament, un d'aquests i d'edició anual, serà el que analitzi la seguretat en el seu conjunt, però amb el plantejament que, com a complement a l'informe global, cada any s'hi puguin publicar altres estudis i anàlisis relacionats que, d'una manera o altra, complementin aquesta anàlisi global.

El document pretén, doncs, ser el primer pas en la nova etapa de l'Informe sobre la seguretat: una publicació que reculli l'anàlisi global de la seguretat durant l'any 2019 a Catalunya, sens perjudici que, de manera seqüencial, es pugui completar amb altres anàlisis complementàries.

2. Introducció

Les dades sobre l'estat de la seguretat a Catalunya de l'any 2019 que presentem estan íntimament relacionades amb factors molt complexos d'arrel econòmica, social i política. Per aquest motiu, a l'hora d'elaborar l'ISC 2020, i en l'actual context de crisi generada per la COVID-19, es fa difícil de valorar molta de la informació rebuda, de les dades i indicadors de la darrera dècada, que s'ha caracteritzat més per una certa estabilitat que per una gran activitat d'aquests indicadors.

La incidència de la pandèmia en les dades sobre la delinqüència i la seguretat serà, sens dubte, rellevant (com a exemple més clar podem esmentar el període de confinament la primavera del 2020), però no podem valorar per ara en quin sentit ni fins a quin punt. Vivim encara una realitat molt inestable i canviant sense albirar cap horitzó amb perspectives d'estabilitat. Per tant, hi ha molts interrogants, per saber fins a quin punt la crisi sanitària actual alterarà l'escenari de seguretat posterior al que descriu aquest informe.

Les primeres constatacions de dades sobre fets penals coneguts apunten a un increment de la delinqüència cibernètica (com a conseqüència de l'augment de l'activitat telemàtica), així com de la violència intrafamiliar (molt especialment la violència masculista) degut a l'increment de temps que, per manament de les autoritats, hom passa a l'habitatge convivint amb les persones més properes, que en el període de confinament total ha estat de 24 hores al dia.

Dos àmbits sobre la inseguretat a Catalunya han estat predominants al llarg de l'any 2019, però també els darrers tres anys: l'increment de la inseguretat i l'increment del conflicte social i polític.

El primer, relacionat amb les dades sobre la inseguretat i el delicte, ha estat caracteritzat pel fort increment dels fets penals coneguts, especialment dels petits delictes i del furt, singularment localitzats a la ciutat de Barcelona i el seu entorn metropolità.

És significatiu, en aquest sentit, el fet que les dades de fets penals coneguts a Catalunya, que es presenten, manifesten una certa correlació amb la marxa de l'economia. Si en el període 2007 a 2016 les dades de l'economia arribaven als nivells més preocupants de la crisi i les taxes de criminalitat queien de manera notable, durant el període posterior (2016 a 2018), que s'ha correspost amb un període de certa

bonança econòmica, les taxes de fets penals han crescut significativament i s'han situat fins i tot en els nivells anteriors a la gran crisi financera de 2008.

Taula 1. Fets penals coneguts a Catalunya. 2011-2019

Any	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Fets contra el patrimoni	472.692	472.499	453.598	438.592	431.495	426.148	445.435	498.950	517.190
Fets contra les persones	81.968	80.523	78.347	79.365	76.005	73.408	74.528	78.404	81.867
Total de fets coneguts	531.233	529.232	507.970	493.542	481.880	472.264	492.223	546.612	565.604

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

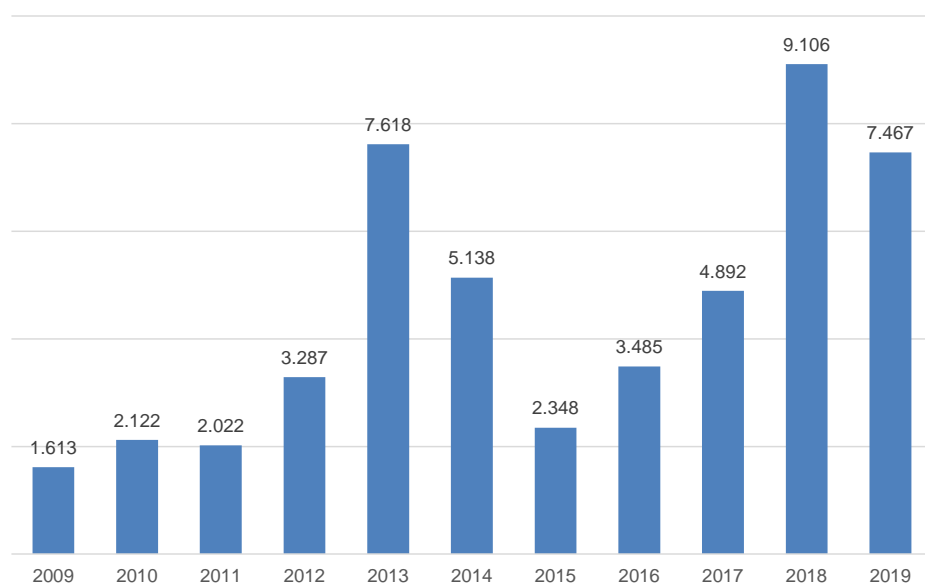
I encara més rellevant: l'increment de la criminalitat d'aquest període (2016-2019) ha estat especialment notable a la ciutat de Barcelona, en què els fets penals coneguts a la ciutat han suposat un 40% del total conegut en el territori de Catalunya.

El segon àmbit, el del conflicte social i polític, ha tingut un creixement destacat. El conflicte a l'espai públic ha sofert una tensió, continuada en el temps, en els casos de les mobilitzacions ciutadanes relacionades amb el procés judicial contra l'independentisme i amb els desnonaments domiciliaris.

Pel que fa a les mobilitzacions ciutadanes, des dels fets dels mesos de setembre i octubre de l'any 2017, les decisions judicials han generat una resposta política que s'ha traduït en un increment de les protestes ciutadanes al carrer.

La magnitud d'alguna d'aquestes protestes de l'any 2019 com a resposta a la sentència del procés contra els parlamentaris i consellers del Govern català va arribar a ser molt important: el 14 d'octubre milers de persones van col·lapsar l'aeroport de Barcelona i les vies i autopistes adjacents durant hores; el 18 d'octubre, la comunicació de la sentència del judici al Govern va generar aldarulls especialment greus a la ciutat de Barcelona, en els quals van participar milers de manifestants; també, l'11 de novembre, centenars de persones van poder bloquejar la frontera franco-espanyola, a la Jonquera, durant gairebé 24 hores, incloent-hi una nit al ras. Es tracta de fets, tots ells, que van generar desenes de ciutadans ferits, detinguts i encausats (encara actualment) a causa de les protestes.

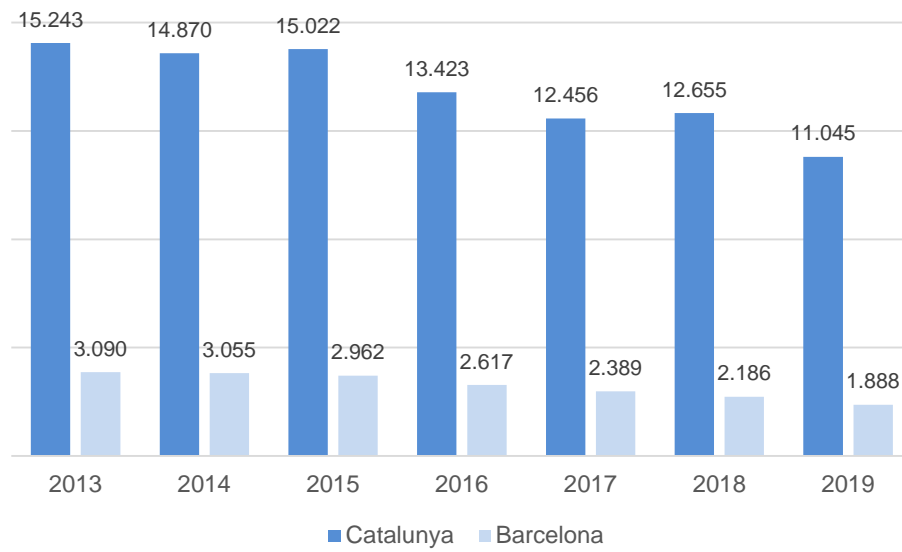
Gràfic 1. Concentracions i manifestacions comunicades a Catalunya. 2009-2019

Font: Direcció General d'Administració de Seguretat

Pel que fa als desnonaments, la seqüència històrica mostra dades esfereïdores. Els llançaments judicials es mantenen en una mitjana de 212 desnonaments setmanals (30 diaris) en el total del territori de Catalunya, o de 36 desnonaments setmanals (5 diaris) a la ciutat de Barcelona. Es tracta de l'expulsió per manament judicial de veïns, sovint en situació precària, que quan ha requerit la intervenció policial per procedir al llançament –fet que genera la resistència del veïnat i de les associacions de suport–, ha convertit l'operatiu en un greu problema d'ordre públic.

Gràfic 2. Desnonaments a Catalunya i a la ciutat de Barcelona. Evolució 2013-2019

Font: Consell General del Poder Judicial

3. Evolució de dades sociodemogràfiques

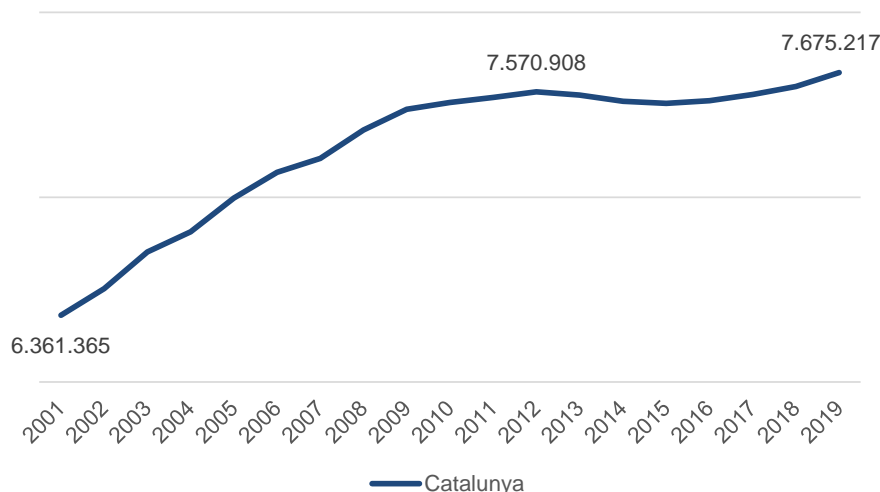
Quan analitzem l'evolució de la població en una societat tan dinàmica com la nostra, cal diferenciar clarament dos tipus de moviments. En primer lloc, el creixement natural i els moviments migratoris que estarien referits a població que viu i treballa al país, i en segon lloc la població flotant conformada per viatgers, turistes o visitants que de manera temporal i circumstancial resideixen o transiten en algunes zones del país i que, quan arriben a uns volums determinats, condicionen els recursos previstos i les polítiques de seguretat definides sobre el paràmetre de la població de dret.

Pel que fa a les polítiques de seguretat, no és possible dimensionar els recursos humans dels cossos de seguretat (policia, bombers o protecció civil) sense tenir present el comportament, l'evolució i les característiques de la població. La garantia de la mobilitat, el càlcul dels riscos i les emergències, la salut pública o la seguretat ciutadana estan íntimament relacionats amb aquest coneixement.

El creixement de la població

Durant la primera dècada del segle es va produir un increment notable de la població total a Catalunya, que va passar dels 6,2 als 7,5 milions d'habitants (un creixement de més d'1 milió). En canvi, la segona dècada ha estat caracteritzada per l'estabilitat. La xifra total de la població empadronada el 2019 s'ha situat en 7.675.217 habitants.

Gràfic 3. Evolució de la població total a Catalunya. 2001-2019

Font: Idescat

Població, treball i salari

La relativa estabilitat dels indicadors de població que hem vist no s'observa en els indicadors de l'activitat econòmica, ni de l'atur i l'ocupació. Així, el final de l'onada migratòria va coincidir amb l'inici de la crisi econòmica, que, entre d'altres qüestions, va repercutir en un increment de la taxa d'atur.

Del 2006 al 2013, i especialment els anys més durs de la crisi financera, la taxa d'atur va créixer 17 punts fins a situar-se en 23,12. Ara bé, des del 2013 les taxes han anat baixant a un ritme constant fins al 2018 per situar-se en 11,49, i de manera més atenuada durant el 2019, baixant fins a 11,03.¹

Cal tenir present, però, algunes consideracions. Les mesures de la reforma laboral de l'any 2012 van incidir en la recuperació de la taxa d'atur, però van tenir com a conseqüència una precarització encara més gran de les condicions de vida dels treballadors i treballadores, amb l'extensió del model de contractes parcials, per dies o per hores, el que s'ha convingut en denominar "contractes porqueria".

Pel que fa al salari brut anual mitjà,² que creixia fins l'any 2010, es va estabilitzar l'any 2012, va baixar els dos anys següents i va tornar a augmentar al 2014. Cal ser conscients que, en tractar-se de valors mitjans, hi ha grans diferències entre homes i dones, franges d'edat, tipus de contractes, tipus de jornada i sectors.

En tot cas, l'any 2019 s'ha comportat, pel que fa a l'atur, com un any de transició en el qual s'havia frenat la millora de les taxes sobre ocupació que ja apuntaven, de nou, amb una caiguda de l'activitat econòmica. En aquest sentit, els darrers anys dels quals tenim dades (2015-2018) el PIB ha estat en recessió a Catalunya i a Espanya. Això situa l'inici de les dificultats econòmiques del país dos anys per davant de les del conjunt de la Unió Europea.

Aquesta conjuntura negativa afecta especialment l'increment del conflicte social, la representació més crua del qual la trobem en els desnonaments. Les causes d'aquests desnonaments, d'una banda, estan relacionades amb un conjunt de variables de caire

¹ Idescat. EPA. Catalunya. 2019. Taula: Taxa d'atur. Grups d'edat / Sexe. <<https://www.idescat.cat/treball/epa?tc=4&cd=1.4.02&dt=2019>>

² Idescat. Anuari estadístic de Catalunya. Salari brut anual i guany per hora. Per sexe, tipus de contracte i jornada. <<https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=395>>

socioeconòmic que pateix el país i amb la precarització dels mitjans de vida de les persones i famílies afectades, que no poden sostenir la despesa vital.

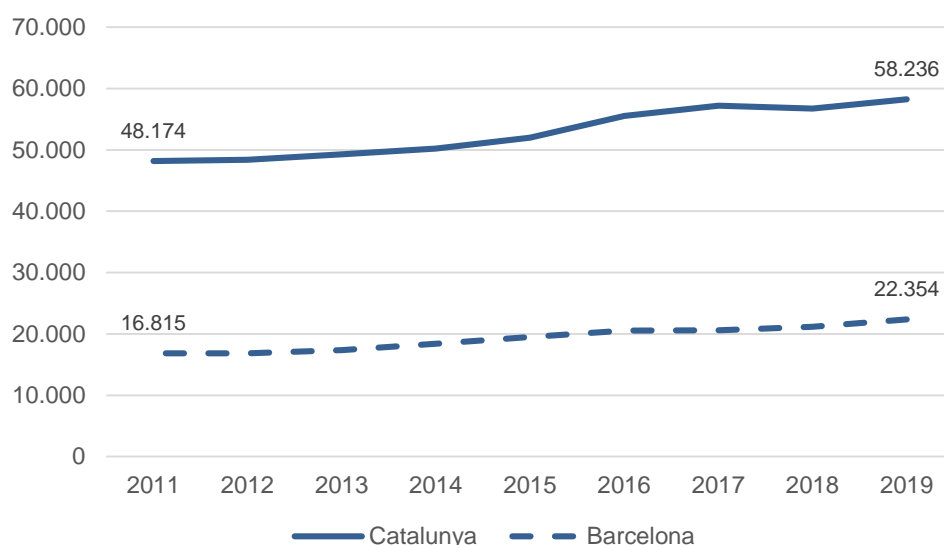
De l'altra, estan relacionades amb la transformació de l'habitatge de valor d'ús per a les persones en un valor especulatiu i el desenvolupament del model de turisme de masses vigent fins l'any 2019. Aquestes dues variables han fet incrementar els preus de l'habitatge de manera exponencial el darrer decenni.

Població flotant

La inseguretat no la pateixen (ni la generen) només les persones que resideixen habitualment en un territori. A Catalunya és especialment significatiu el pes de la població flotant. Per una part, pels mateixos moviments interns, ja sigui per motius laborals com d'oci. Per una altra, l'activitat turística genera milions de visitants d'altres indrets, tant de la resta de l'Estat com de l'estranger. Aquesta població flotant és, per tant, una variable que cal tenir en compte.

L'any 2019 es van registrar, a Catalunya, 58 milions de pernотacions, 22 milions de les quals a la ciutat de Barcelona, el doble de les registrades el 2005. El creixement del moviment de creuers al port de Barcelona també té un comportament espectacular: des de l'any 2002 s'ha quadruplicat el nombre de visitants, que ha passat dels prop de vuit-cents mil creueristes de l'any 2002 als tres milions i mig de l'any 2019.

Gràfic 4. Pernотacions turístiques en milers. Barcelona ciutat i total Catalunya. 2011-2019

Cal considerar molt especialment aquestes dades a l'hora d'analitzar la incidència de la criminalitat, ja que la població flotant fa variar les taxes de delictes per 1.000 habitants, que es calculen sobre la població de dret, en àmbits territorials més petits com les zones turístiques. Aquesta realitat, que genera nous reptes per a la seguretat, repercuteix també en la dinàmica socioeconòmica i en l'ús de l'espai, especialment en els circuits turístics, ja que implica un augment de les oportunitats per a les persones delinqüents.

Dades sobre població i cossos de seguretat: les ràtios per 1.000 habitants

Les ràtios i taxes tenen, sempre, una funció doblement comparativa, bé per facilitar la comprensió de l'evolució d'una sèrie de dades històrica, o bé per permetre la comparació amb altres territoris més o menys homogenis en un moment determinat. En aquest sentit, les ràtios del nombre de policies per 1.000 habitants permeten relacionar el nombre de policies amb el total de població mitjançant l'establiment d'una xifra referent i fer una comparació respecte dels països del nostre entorn.

En el cas català, hi ha un factor que afegeix una distorsió entre la dada disponible i la dada real ja que en el cas de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat (FCSE) les xifres d'efectius que es faciliten són les dels destinats a Catalunya, però també s'hi desplaça personal destinat a altres indrets per serveis o operacions concretes i determinades. Als serveis relacionats amb investigacions contra el terrorisme o la delinqüència organitzada, els més habituals, s'hi han afegit, els darrers anys, serveis d'ordre públic.

D'altra banda, a efectes operatius i de planificació de recursos, caldria que tots els recursos depenguessin de la mateixa autoritat per tal que la ràtio servís de referència per a un sistema de planificació i gestió analítica.

A Catalunya, es pren com a referència la ràtio de 4,5 policies per cada 1.000 habitants. L'origen d'aquesta ràtio prové de la Moció 156/VI sobre la política de la seguretat ciutadana, aprovada el 16 de maig de 2002 pel Parlament de Catalunya, que, entre d'altres qüestions, instava el Govern a emprendre les gestions necessàries per garantir-la. En aquell moment, la ràtio de policies per cada 1.000 habitants al conjunt

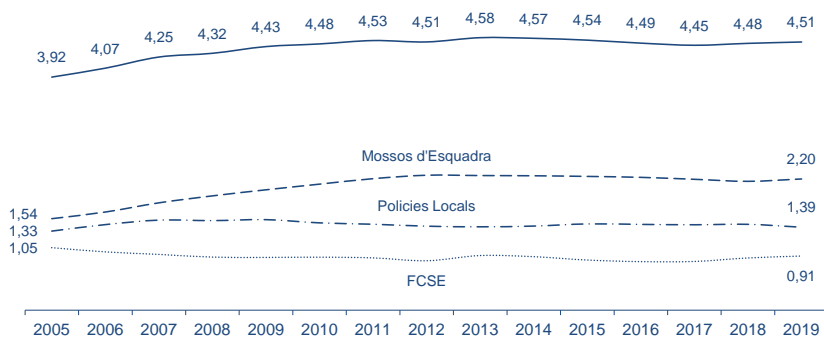
d'Espanya era de 4,4. La proposta de moció inicial plantejava una ràtio global de 4,7 policies per cada 1.000 habitants i ho desglossava de la manera següent:

- Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra: 2,5
- Polícies locals: 1,3-1,5
- Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat: 0,5-0,7

En conseqüència, cal tenir en compte aquest indicador per l'obligació de complir amb el manament parlamentari, tot i tenir en compte, entre d'altres, les circumstàncies esmentades anteriorment a l'hora d'interpretar-lo.

L'any 2019, la ràtio per 1.000 habitants del total de cossos de policia operatius a Catalunya se situa en 4,51 punts, la mateixa ràtio que l'any 2012.

Gràfic 5. Evolució de la ràtio d'efectius policials per 1.000 habitants. 2005-2019

Font: DGP, DGAS, MIR, Idescat

D'acord amb les dades disponibles, observem que el cos de Mossos d'Esquadra, l'any 2019, se situa en una ràtio de 2,20, 7 dècimes per sota de la del 2012. Sobre les FCSE, les dades assenyalen un descens d'efectius entre el 2013 i el 2017, però que es va revertir recuperant el 2019 una xifra propera a la del 2013 i que, en funció dels efectius que presten servei de manera temporal a Catalunya, podria ser fins i tot superior al d'aquell any.

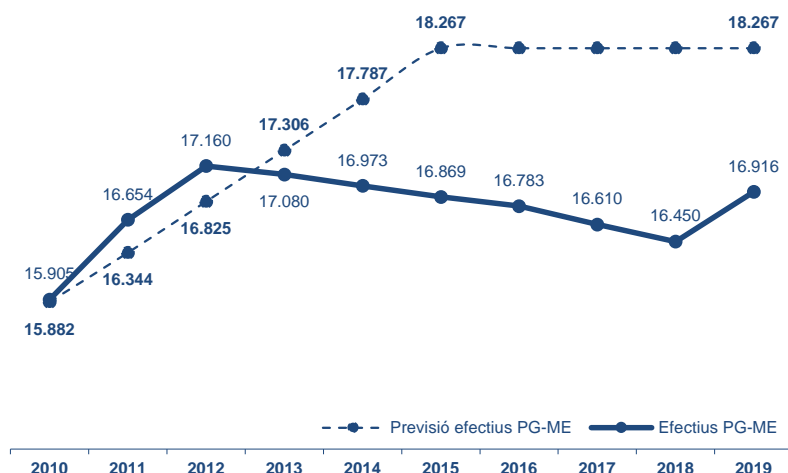
Pel que fa a la previsió de creixement del cos de Mossos d'Esquadra, cal recordar que l'any 2010 es va estimar un creixement anual per al quinquenni següent (2010-2015) de fins a 18.267 efectius. Aquestes xifres mai no es van assolir, com a conseqüència de les retallades pressupostàries. Al contrari, des de l'any 2012 la plantilla s'ha anat

reduint fins a arribar prop del 5% menys de la ràtio. Una xifra que va recuperar els 16.916 efectius amb la promoció de l'any 2019.

La reactivació de l'activitat econòmica i turística no havia estat acompanyada, en els darrers anys, de la convocatòria de noves promocions. Un manca d'efectius que es va veure agreujada per l'increment de la demanda de serveis policials degut a l'ús cada cop més complex de l'espai públic, per les mesures de vigilància i alerta antiterrorista vigents des del 2017 i per la demanda de serveis estàtics massius derivats de l'evolució de la situació sociopolítica, que va destinar nombrosos efectius a la vigilància de seus judicials. La promoció d'agents que va sortir de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya (ISPC) el 2019 va significar un punt d'inflexió en aquesta situació i va repercutir en l'evolució de les dades delinqüencials.

En aquests moments la previsió per al futur immediat és que el nombre d'efectius del cos de Mossos d'Esquadra s'aproximi a la xifra prevista, ja que a més dels 674 funcionaris en pràctiques que es van graduar a l'ISPC el 2020, hi ha en marxa un altre procés selectiu de 750 efectius que havien d'iniciar l'etapa formativa el 2020. Per als propers anys caldrà atènyer-se al que determini l'evolució de la crisi de la COVID-19 quant a retallades pressupostàries.

Gràfic 6. Previsió d'efectius de la PG-ME. 2010-2019

Font: DGP

El biaix de gènere

El biaix de gènere és un factor molt important i, sovint, menystingut. És indispensable aproximar-nos a l'estudi i anàlisi de la realitat social aplicant la perspectiva de gènere per poder desenvolupar polítiques públiques efectives que donin resposta a unes realitats clarament divergents, ja que tant les dades de victimització com les que fan referència a l'autoria, com també les que ens aporten informació sobre la percepció de la seguretat, mostren un clar biaix de gènere, amb diferències clares entre els tipus i nombre de delictes patits per homes i dones, i amb una autoria clarament masculina.

En aquest sentit cal destacar que, els darrers anys, la consciència social envers els delictes relatius a la violència masclista ha implicat una visibilització més gran d'aquest tipus de violència interpersonal i ens ha permès conèixer millor un fenomen que històricament ha estat extremadament invisibilitzat a causa, possiblement, del baix nivell de denúncia. Cal seguir analitzant la realitat d'aquest fenomen d'extrema complexitat per interpretar de la millor manera possible tots els indicadors i entendre la correlació entre ells. Per exemple, una variació significativa en el nombre de denúncies no necessàriament ha d'implicar la mateixa variació en la incidència d'agressions masclistes, ja que poden haver factors, com la predisposició de les dones a denunciar, que condicionin aquesta relació.

4. La mesura de la delinqüència

L'Informe 2004 sobre la seguretat a Catalunya, el primer de la sèrie històrica, marcava la pauta assenyalant quins haurien de ser els principals indicadors a utilitzar per poder mesurar la seguretat a Catalunya. Pel que fa a la delinqüència, recollia les dades policials i les enquestes com a font principal d'informació, i apuntava altres vies, com la utilització de les dades judicials, pel que fa a la complementarietat d'aquestes, o les dades internacionals, pel que fa a la imprescindible comparabilitat de les estadístiques i indicadors sobre la seguretat.

Pel que fa a les fonts judicials, encara avui dia es fa complex el seu ús. La durada dels procediments penals, normalment superior a un any, i la informació estadística provinent dels òrgans judicials, que no informa del moment en què van passar els fets, sinó sobre l'entrada d'aquests fets en seu judicial, fa difícil integrar-les a l'ISC. Sí que s'ha incorporat, en canvi, de manera puntual (Informes de 2013-2014 i 2016) la comparativa internacional, aprofitant la tendència, gairebé global, a la publicació de dades obertes de les administracions.

Aquest desenvolupament de la transparència també ha arribat a Catalunya i a la Policia de Catalunya. Així, al març del 2017 es va obrir el [portal de dades obertes](#), amb un apartat destacat per a les [dades delinqüencials](#). Es tracta d'informació recollida tant per la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra com per les policies locals de Catalunya.

La represa de l'Informe vol posar en valor aquestes dades i utilitzarà aquesta informació, accessible per a qualsevol persona, per realitzar la primera anàlisi global sobre la delinqüència a Catalunya.

Metodologia

Per facilitar-la, s'ha optat per agrupar algunes de les tipologies penals que recull el portal de dades obertes:

D'una part, aquells fets penals que tenen una doble assignació es presenten de manera conjunta: com a delictes i com a delictes lleus (en funció dels perjudicis causats).

De l'altra, s'han unificat altres tipologies que tenen un nexa d'unió clar, com els furts i els robatoris en interior de vehicle (que es presenten com a sostraccions en interior de vehicle).

A més, cal anar en compte ja que algunes tipologies recollides al portal de dades obertes ja es presenten de manera agrupada. Així, els robatoris amb força ressenyats no diferencien el lloc on han passat, de manera que queden agrupats els que han passat en habitatge, en establiments comercials, empreses o altres.

I una darrera observació: el fet que les dades obertes només facilitin dades de les faltes agrupades en quatre categories, però no per tipologies concretes, no permet fer una anàlisi contínua d'aquelles faltes penals que, amb la reforma penal de l'any 2015, han passat a ser delictes lleus.

Ara bé, com s'ha comentat a la introducció, a aquest primer document marc el seguiran, més endavant, altres documents per tal d'aprofundir en fenòmens o casuístiques més concretes. En aquests altres documents ja s'utilitzaran dades internes de la Policia de Catalunya, que permeten anàlisis més detallades.

Aquest fet podria implicar que, en ocasions, alguns dels sumatoris presentats en l'ISC anual no coincideixin plenament amb els dels estudis sectorials. Aquests desajustos són deguts al fet que la data en què s'obtenen les dades del nucli d'informació policial és diferent de la de la publicació al portal.

Cal tenir en compte que el nucli d'informació policial és una base de dades en constant actualització i, encara que la majoria dels fets penals arriben a coneixement de la policia i s'introdueixen al sistema en poques hores o dies, sovint es denuncien també delictes que han tingut lloc fa un temps, o bé a partir d'investigacions policials es canvien o modifiquen tipificacions penals prèviament enregistrades. Per tant, aquests canvis i aquests fets penals coneguts amb diferència de temps motiven que una mateixa consulta a la base de dades ofereixi resultats diferents.

Atès que els ajustos i variacions acostumen a ser petits o insignificants, les dades publicades al portal de dades obertes no actualitzen les dades històriques. De la mateixa manera, altres informes publicats de manera puntual o periòdica tampoc no es poden modificar. És per aquests motius que, comparant les dades de diferents fonts d'informació, tant publicades en aquest Informe com en altres espais, s'hi poden observar algunes variacions.

L'Enquesta de seguretat pública de Catalunya (ESPC)

L'altra font d'informació principal per mesurar l'estat de la inseguretat són les enquestes de victimització (inseguretat objectiva), que es complementen amb les dades policials aportant informació sobre l'anomenada "xifra negra" (els fets que efectivament succeeixen però que no es denuncien ni arriben a coneixement de les institucions) i sobre percepcions de seguretat de la ciutadania (inseguretat subjectiva).

Sobre aquesta font, també s'han produït alguns canvis rellevants respecte de l'Informe 2004. Per una part, des de l'any 2013 l'ESPC es porta a terme de manera biennal, entre d'altres motius, per la realització d'altres enquestes específiques (persones grans, violència masclista).

També, l'any 2015 es va modificar el qüestionari de l'ESPC i es van incorporar algunes noves tipologies penals als fets sobre els quals es preguntava, fent que canviés l'anomenat "cistell de fets" que els agrupava. Per aquest motiu, de manera complementària a la sèrie històrica, en les dues darreres edicions s'ha incorporat una sèrie d'aquest nou cistell de fets.

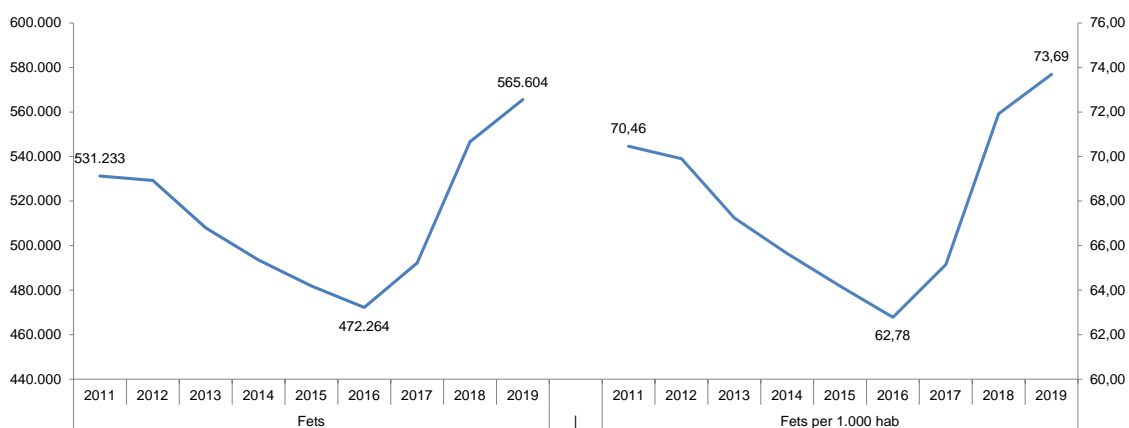
Finalment, en l'edició del 2017 de l'ESPC, les persones seleccionades per confeccionar la mostra van rebre una carta amb un enllaç per respondre de manera telemàtica i, una setmana més tard, si no havien respost, rebien una trucada telefònica per poder respondre l'enquesta per aquesta mateixa via. Només una quarta part de les persones que van respondre l'enquesta ho van fer per via telemàtica.

Amb la voluntat d'incorporar altres fonts d'informació, en aquest Informe també s'utilitzen dades de l'Enquesta de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.

5. Fets delictius coneguts a Catalunya fins l'any 2019

Després d'uns anys en què la xifra de fets penals coneguts per la Policia de Catalunya havia mantingut una clara tendència a la baixa, els tres darrers anys s'ha experimentat un creixement d'aquesta xifra, de manera especialment accentuada durant l'any 2018.

Gràfic 7. Evolució 2011-2019 del total de fets coneguts a Catalunya

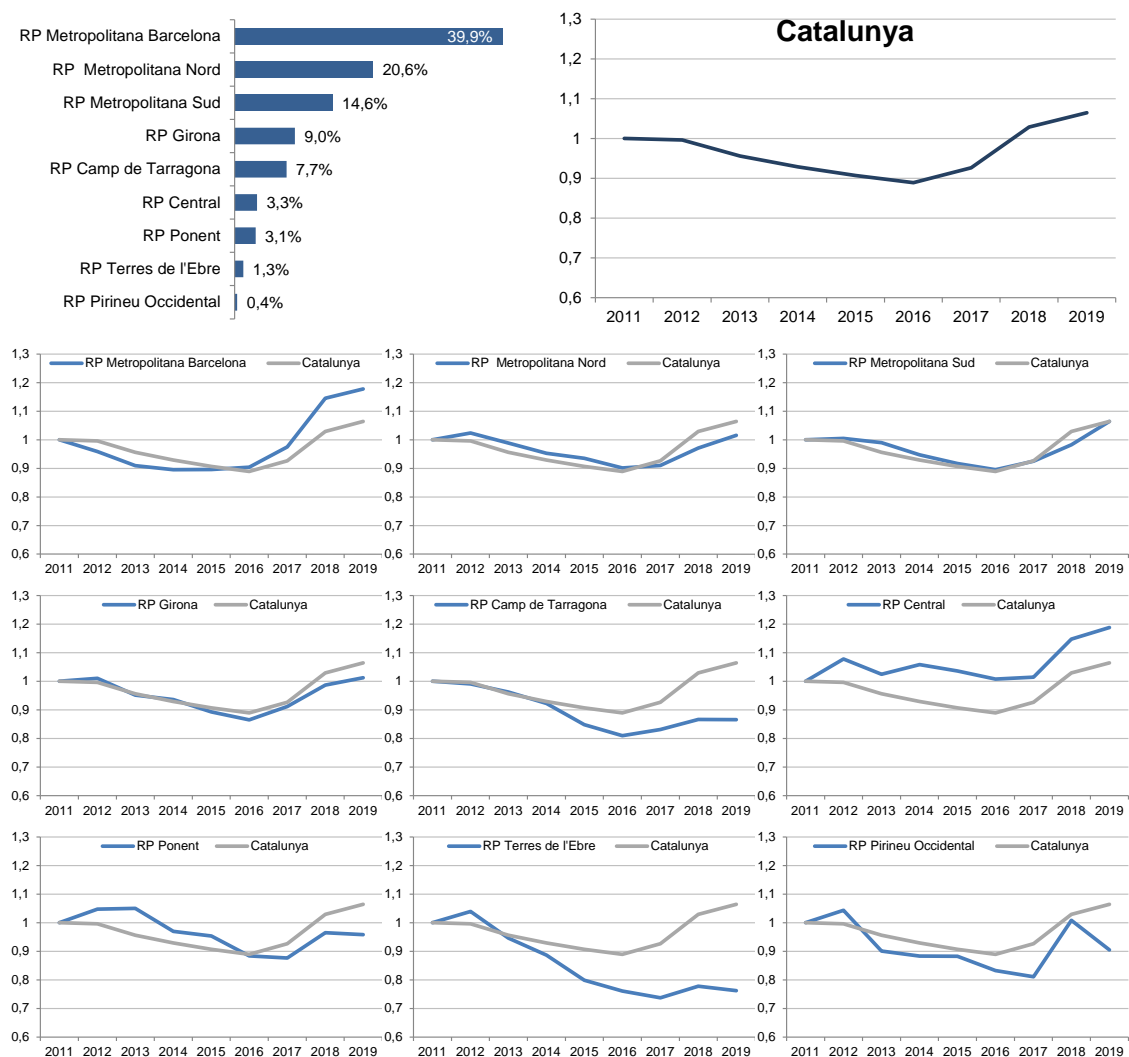
Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra i Idescat

Ara bé, la suma total de la delinqüència coneguda –que cal tenir en compte perquè es tracta d'un indicador global– així com la seva evolució tenen una gran heterogeneïtat, tant pel que fa als moments en què es produeixen els canvis de tendència (l'estacionalitat) o al territori on passen (la territorialitat i el pes demogràfic), com pel que fa a les tipologies penals en concret (tipologies penals) o a les víctimes que els pateixen (perfil de les víctimes).

La territorialitat

Pel que fa a la distribució territorial, que està vinculada amb el pes demogràfic de cada territori, la Regió Metropolitana Barcelona concentra el 40% dels fets penals que es registren a Catalunya, seguida de les altres dues regions policials metropolitanes, Metropolitana Nord i Metropolitana Sud. Les regions policials Central, Ponent, Terres de l'Ebre i Pirineu Occidental sumen un 8% del total de fets, xifra que se situa entre el 9% de la Regió Policial de Girona i el 7,7% de la del Camp de Tarragona.

Gràfic 8. Distribució dels delictes coneguts l'any 2019 entre les regions policials i evolució (en base 1) per Catalunya i les regions policials entre 2011 i 2019

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

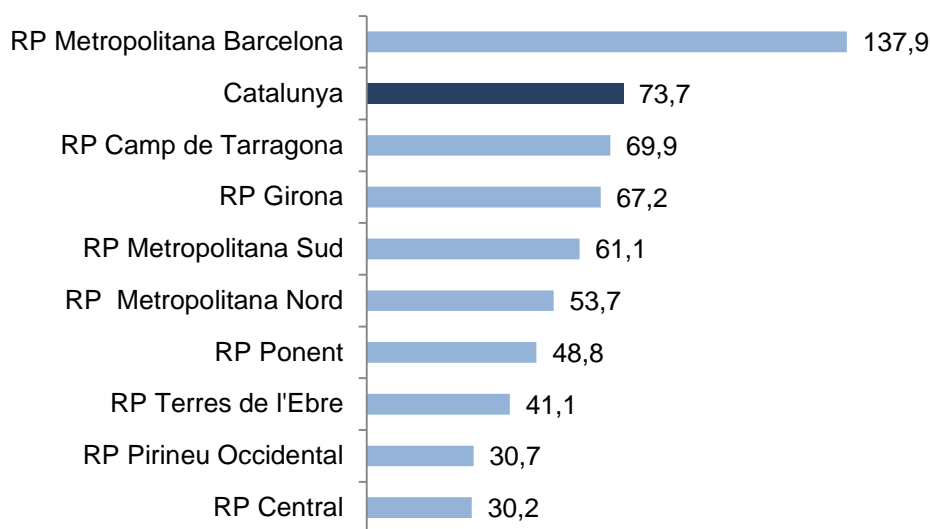
L'evolució dels fets penals també és diferent en cada una de les regions policials. La tendència global del descens dels fets delictius entre el 2012 i el 2016 i el posterior increment entre el 2016 i el 2019 pren diferents matisos a cada regió policial.

Així, per exemple, en l'àmbit territorial s'observa que el descens global acumulat entre el 2012 i el 2016 va tenir una incidència diferent. A la ciutat de Barcelona, el descens es va produir entre els anys 2011 i 2013, mentre que entre el 2014 i el 2016 la xifra de fets coneguts va ser molt estable. També destaca el comportament de la Regió Policial Central, ja que és l'única regió on es produeix un increment dels fets coneguts entre els anys 2013 i 2014. Per contra, les regions policials Metropolitana Nord,

Metropolitana Sud i Girona són les que tenen una evolució més similar a la del conjunt de Catalunya.

Com s'ha assenyalat, la distribució dels fets penals entre les diferents regions policials està directament relacionada amb el pes demogràfic de cada regió. La forma més habitual de ponderar les dades dels fets penals per poder fer comparacions entre diferents territoris és calcular els fets per cada 1.000 habitants.

Gràfic 9. Taxes de fets per cada 1.000 habitants a Catalunya i les regions policials (any 2019)

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

El pes demogràfic

La incidència que pateix la Regió Policial Metropolitana Barcelona, on es registra una taxa de fets coneguts x 1.000 habitants de 137,9, està condicionada pel pes demogràfic, però també per un factor diferencial: la població flotant.

En una escala territorial inferior, quan analitzem les àrees bàsiques policials (ABP) de la ciutat, es reproduïx aquest fenomen: a les ABP de Ciutat Vella i l'Eixample es registren 487 i 224 fets per cada 1.000 habitants, respectivament. La resta d'ABP amb una taxa elevada, per sobre dels 73,7 fets per 1.000 habitants, valor global de Catalunya, també són indrets amb un alt volum de població flotant.

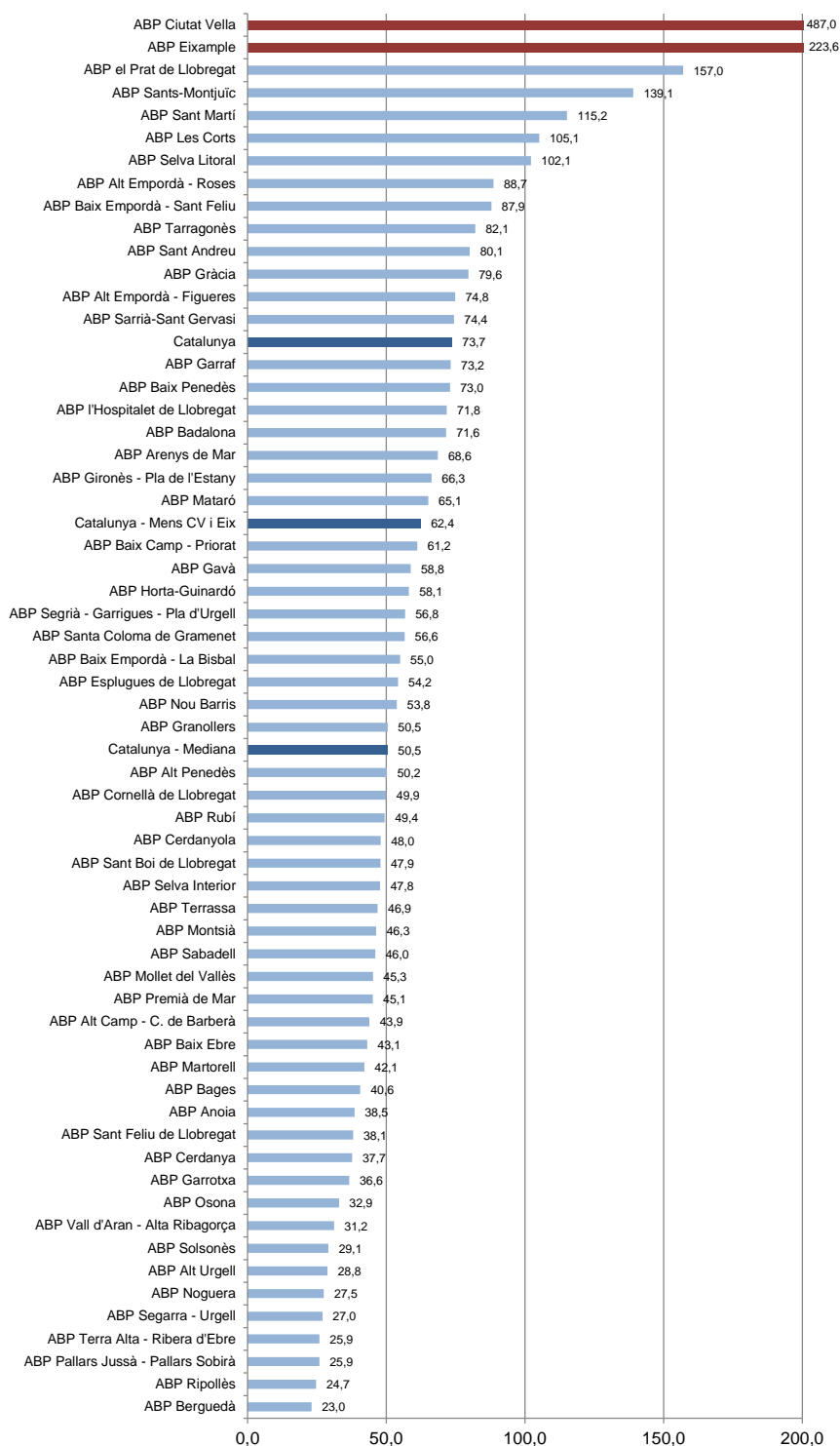
Tanmateix, no es tracta d'una situació única. L'acumulació de fets penals en zones turístiques o amb un alt índex de població flotant, que impliquen taxes de fets

calculades sobre la població resident, no és un fenomen exclusiu de Barcelona, i se'n poden trobar tres clars exemples en els casos de Londres, París o Nova York.³

Aquests valors extrems condicionen de manera destacada la taxa global de Catalunya. Per evitar aquesta distorsió, es pot utilitzar el valor estadístic de la mediana (com la dada que ocupa la posició intermèdia ordenant els valors de major a menor). En el cas de les regions policials, la mediana és de 53,7 fets per cada 1.000 habitants, i en el cas de les ABP seria de 50,5 fets per cada 1.000 habitants. Una altra manera d'obtenir una aproximació a un valor global per Catalunya seria calcular-lo per a totes les ABP menys aquests dos districtes (traient també la seva població del valor ponderat), i el resultat seria un valor de 62,4 fets per cada 1.000 habitants.

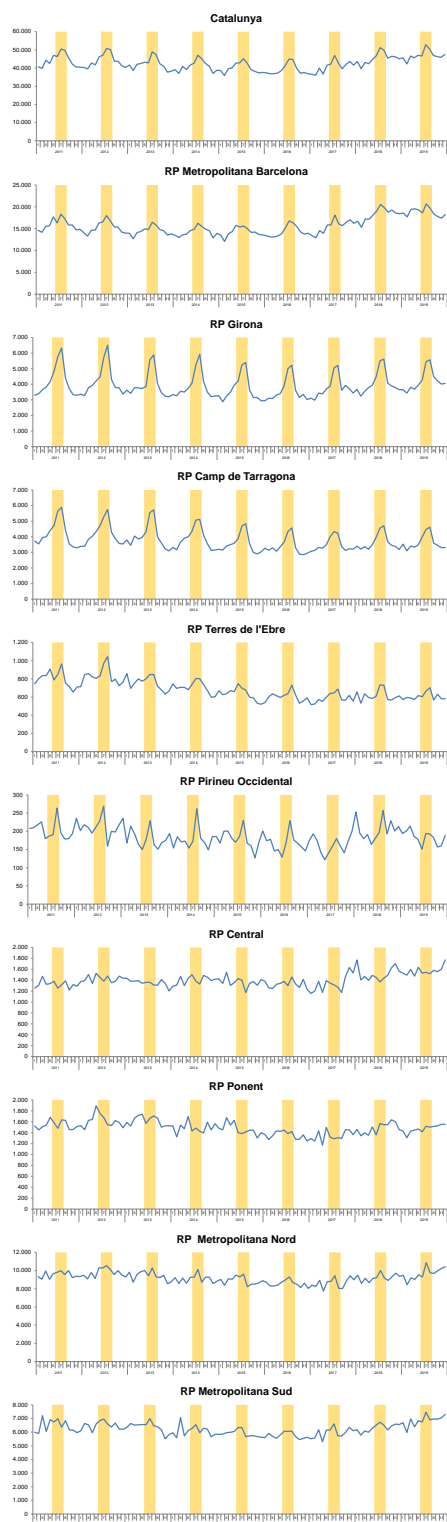
³ Londres: <https://www.police.uk/your-area/city-of-london-police/performance/compare-your-area/?tc=cp>
París: <https://inhesj.fr/publications/grand-angle/la-criminalite-sur-les-territoires-du-grand-paris-2016-2017>
Nova York: <https://maps.nyc.gov/crime/>

Gràfic 10. Taxes de fets per cada 1.000 habitants a Catalunya i les àrees bàsiques policials. 2019

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

Gràfic 11. Evolució mensual dels fets penals a Catalunya i les seves regions policials. 2011-2019

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

L'estacionalitat

La distribució temporal dels fets coneguts evidencia alguns aspectes a considerar.

Per una part, l'estacionalitat. Si s'observa l'evolució dels fets mensuals a Catalunya, s'aprecia clarament com aquesta afecta el nombre de fets penals coneguts per la policia, i s'observa que en els mesos d'estiu (juny, juliol i agost) es quan es produeixen any rere any els màxims de fets penals coneguts.

Però es tracta d'un fenomen que no és generalitzat. Així, les regions policials Metropolitana Barcelona, Girona, Tarragona, Terres de l'Ebre i Pirineu tenen augments clarament destacats en els mesos d'estiu (aquesta darrera regió també presenta algun valor elevat el mes de gener). En canvi, es produeix la tendència contrària en les regions Central i Ponent, on no només no s'observa aquest increment de fets a l'estiu sinó que, especialment a l'agost, hi ha una reducció dels fets penals i, en alguns casos, aquest mes recull els mínims anuals.

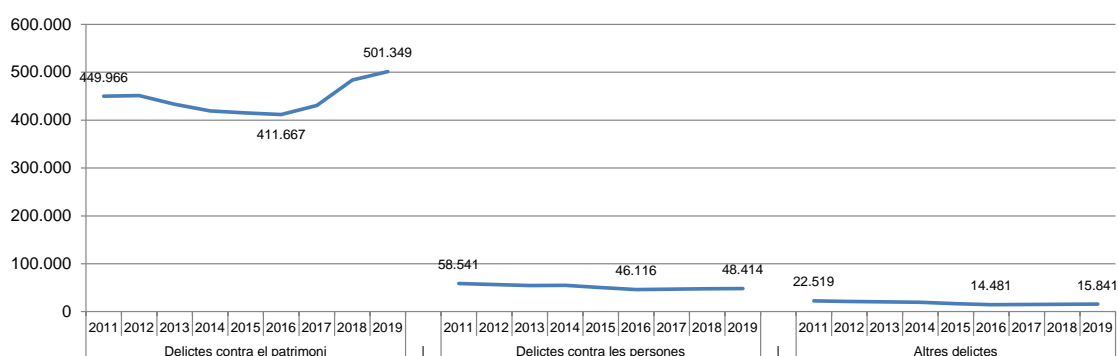
Les regions metropolitanes Nord i Sud tenen una estabilitat molt més gran al llarg de l'any i a l'estiu. Encara que també s'hi observen màxims anuals, la diferència no és tan elevada respecte a la mitjana.

Es pot inferir que aquelles regions amb un augment de fets durant l'estiu són les que tenen destinacions turístiques. L'anàlisi de les dades per tipologies delictives o per unitats territorials més petites ha de permetre introduir matisos.

Tipologia dels fets penals

Si s'analiza la distribució dels tipus penals, la majoria dels fets coneguts per la Policia de Catalunya són contra el patrimoni (88,6%). Pel que fa a la resta, els fets contra les persones només representen el 8,6% del total, i el 2,8% correspon a altres tipologies delictives.⁴

Gràfic 12. Evolució 2011-2019 dels delictes contra el patrimoni, contra les persones i els altres delictes coneguts a Catalunya

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

En veure l'evolució d'aquests tres subgrups comencen a observar-se les primeres diferències destacades per l'heterogeneïtat de les tipologies penals. Així, mentre que el conjunt de delictes contra el patrimoni experimenta un creixement accentuat des de

⁴ Aquestes tres categories no apareixen exactament al Codi penal; es correspondrien amb la següent equivalència:

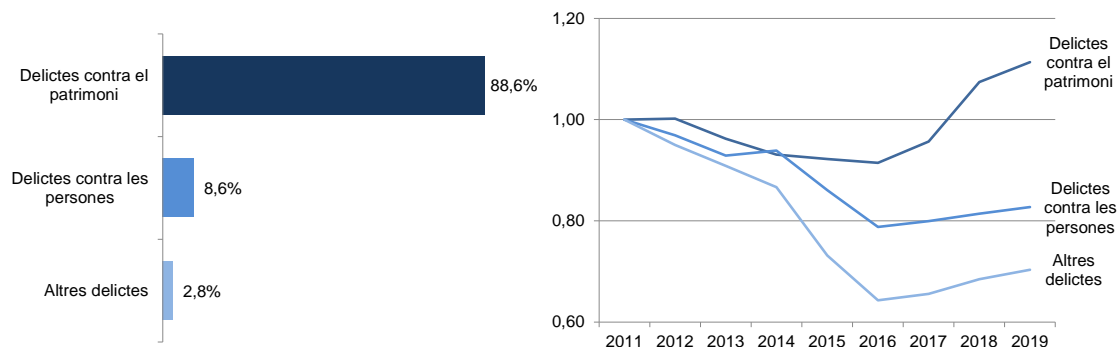
Els delictes contra el patrimoni són els que corresponen al títol XIII del llibre II i, fins al 2015, les faltes contra el patrimoni del títol II del llibre III.

Els delictes contra les persones són els delictes tipificats entre els títols I i XII del llibre II i, fins al 2015, les faltes contra les persones del títol I del llibre III.

Els altres delictes serien la resta de fets penals recollits al Codi penal.

l'any 2016, el creixement dels delictes contra les persones i dels altres delictes és molt més suau.

Gràfic 13. Distribució dels delictes coneguts l'any 2019 entre les principals categories de delictes i evolució (en base 1) d'aquestes categories entre el 2011 i el 2019

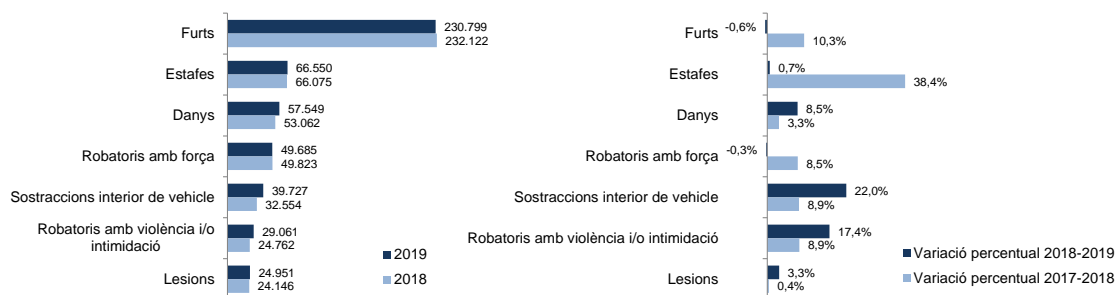

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

Si s'aprofundeix una mica més en l'estudi de les tipologies penals, es constata que el volum més gran dels fets coneguts correspon als furt, que van suposar el 40,8% del total durant el 2019. A molta distància es troben les estafes, que el darrer any han frenat el fort increment dels anys anteriors (el 2019 només van augmentar el 0,7% i el 2018 ho van fer un 38,5%).

Entre les categories amb més fets, els principals increments s'han produït en les sostraccions en interior de vehicle (22%) i en els robatoris amb violència i/o intimidació (17,4%). Malgrat que representen una part petita del total de la delinqüència coneguda a Catalunya (un 5,1% del total de fets coneguts), cal fer atenció a aquest increment, ja que l'impacte psicològic i emocional d'aquests robatoris amb violència i/o intimidació és elevat. Els altres delictes violents d'aquestes tipologies seleccionades, les lesions, també han augmentat, encara que de manera molt més moderada (3,3%).

Gràfic 14. Tipologies delictives més denunciades a Catalunya els anys 2018 i 2019 i variacions dels darrers dos anys

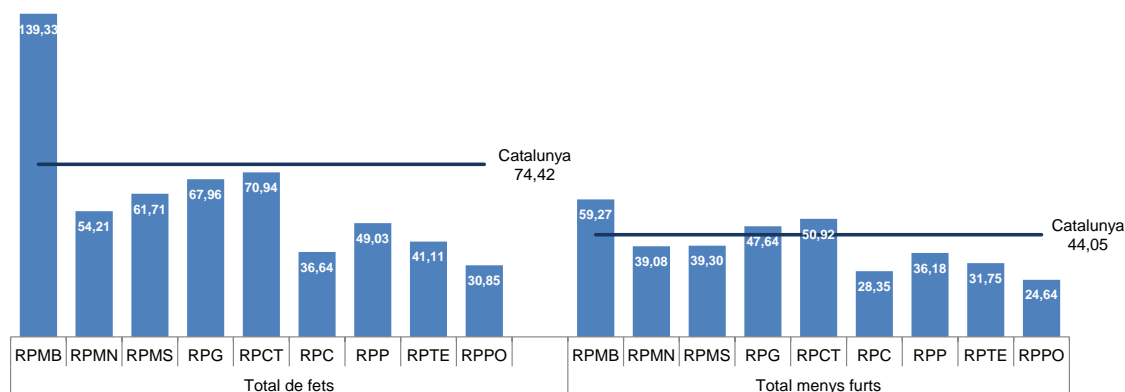

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

La incidència de cada tipus de delictes no és la mateixa a totes les regions, i el cas més extrem és el dels furts. El pes d'aquesta tipologia de fets es pot calcular comparant la taxa de fets per cada 1.000 habitants del total de delictes i dels delictes sense els furts a cada una de les regions (i a Catalunya).

En primer lloc, com s'ha vist al gràfic 9, si comparem les taxes de fets per cada 1.000 habitants, només Barcelona es troba per sobre del valor per al conjunt de Catalunya, gairebé doblant la segona (Camp de Tarragona) i al voltant del quàdruple dels valors de les regions policials Central i Pirineu Occidental. Per contra, aquestes diferències s'escurcen considerablement si es treuen els furts del total de fets. Encara que Barcelona continua sent la regió policial amb la taxa de fets per cada 1.000 habitants més alta, les diferències amb el Camp de Tarragona i Girona disminueixen notablement. Les regions Central i Pirineu Occidental segueixen sent les que tenen un menor nombre de fets, però en aquest cas la diferència es redueix a la meitat.

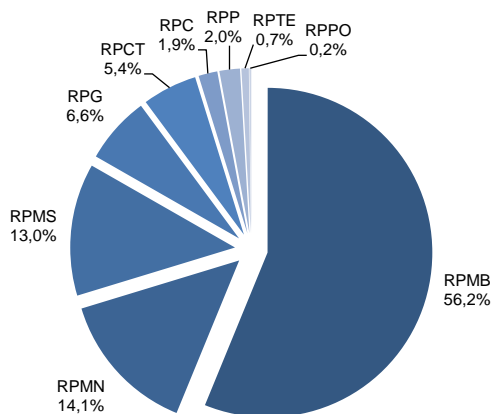
Gràfic 15. Taxes de fets per 1.000 habitants a les diferents regions policials i al conjunt de Catalunya. Total de fets i total menys els furts

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

En termes percentuals, els furts de l'RPMB suposen el 56,2% del total de furts de la resta de regions policials del territori i el 23,7% del total dels fets delictius coneguts a Catalunya.

Gràfic 16. Distribució dels furts coneguts l'any 2019 entre les diferents regions policials

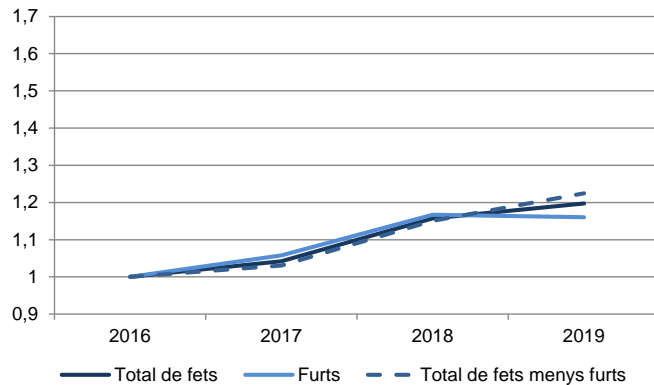

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

Cal una anàlisi més en profunditat sobre els delictes de furt per intentar determinar quins factors específics poden explicar l'impacte territorial tan alt a l'RPMB. Entre d'altres, la població flotant que visita la ciutat de Barcelona o hi resideix temporalment.

El fet que aquests delictes suposin el 56,2 % del total de fets podria condicionar l'evolució global de la delinqüència. Ara bé, si es comparen les evolucions des del 2016 del total de fets, dels furts i del total de fets menys els furts, s'observa que les línies són molt properes, i només en el darrer any l'evolució dels furts es distancia lleugerament, però l'evolució del total de fets i del total de fets menys els furts és prou semblant.

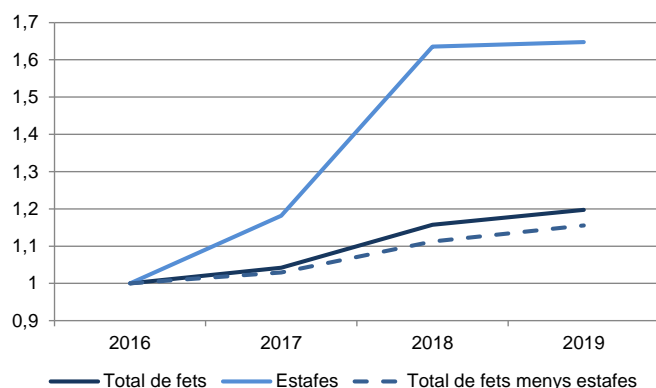
Gràfic 17. Evolució del total de fets, dels furts i del total de fets menys furts. Base 1, 2016-2019

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

Si es fa aquest mateix exercici amb les estafes, sí que s'observen diferències significatives. Aquesta tipologia delictiva va augmentar un 63,6% entre els anys 2016 i 2018 i es va estabilitzar el darrer any. El fet que ara ja representi l'11,8% dels fets penals coneguts a Catalunya fa que ja tingui un cert pes específic en la delinqüència. Així, si l'evolució conjunta del total dels fets penals augmenta un 16% entre el 2016 i el 2018, la del conjunt de fets excloent-ne les estafes augmenta un 11%, una diferència de 5 punts percentuals del total de la delinqüència.

Gràfic 18. Evolució del total de fets, de les estafes i del total de fets menys les estafes. Base 1, 2016-2019

Font: Dades obertes de Mossos d'Esquadra

Les violències masclistes

Cal tenir present que les violències masclistes engloben diferents tipologies delictives que s'esdevenen en l'àmbit de la parella (o exparella), en l'àmbit laboral, en l'àmbit familiar i en l'àmbit sociocomunitari. De fet, inclouen des de la violència de gènere, l'assetjament sexual en l'àmbit laboral o les agressions sexuals fins al tràfic d'éssers humans, entre altres fets delictius.

L'estructura de les dades delinqüencials pel que fa a l'agrupació dels fets penals limita i dificulta la possibilitat de portar a terme una translació als diferents àmbits que s'han anomenat anteriorment, element en què es treballa per poder fer factible aquest traspàs de dades per a una correcta anàlisi amb aquesta aproximació més global del fenomen.

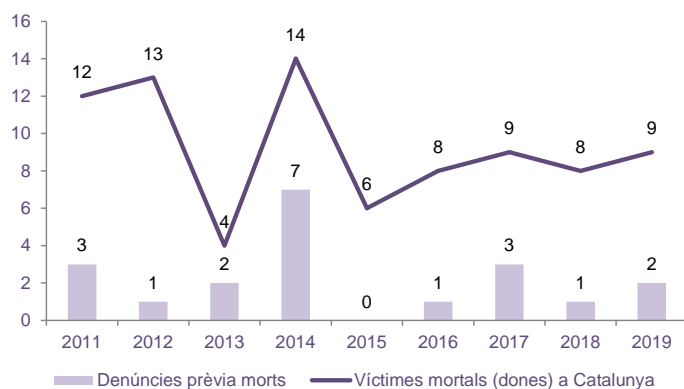
En aquesta ocasió l'ISC se cenyirà, principalment, a dos tipus de violències masclistes, les que es produeixen en l'àmbit de la parella i exparella i les agressions sexuals. En aquest sentit, la informació que es plantejarà a continuació es podrà complementar més endavant amb aquella que porti l'edició 2019 de l'Enquesta de les violències sexuals de Catalunya (les dades de la qual s'analitzen en aquest moment).

En línia amb l'esperit d'utilitzar dades obertes en aquest document, el Departament d'Interior publica també dades sobre violència masclista i domèstica⁵ que ens

⁵ Estadística sobre violència masclista i domèstica. Departament d'Interior

permeten fer un breu apunt sobre l'evolució d'aquests fets els darrers anys a Catalunya.

Gràfic 19. Víctimes mortals de violència masclista en l'àmbit de la parella. 2011-2019

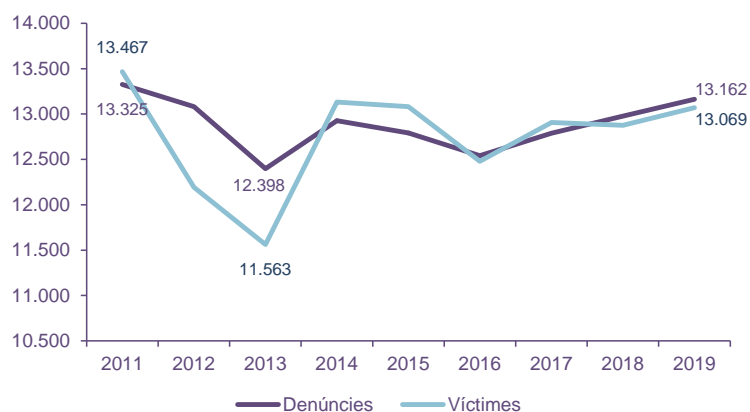
Font: Estadística sobre violència masclista i domèstica. Departament d'Interior

La xifra més greu que esdevé la manifestació més extrema de les violències masclistes són les dones assassinades a mans de les seves parelles o exparelles. Aquests casos posen en relleu la virulència d'aquesta violència.

El nombre de víctimes mortals es manté bastant estable els darrers 4 anys i posa de manifest que la major part de les víctimes mortals no havien presentat denúncia prèvia (el 2019, de les 9 víctimes mortals, només 2 l'havien presentada). Aquesta xifra apunta a la gran quantitat de casos que encara resten invisibilitzats sense ser denunciats en un fenomen on la xifra negra mostra uns valors molt elevats.

<https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/seguretat/violencia-masclista-i-domestica/estadistica-sobre-violencia-masclista-i-domestica/>

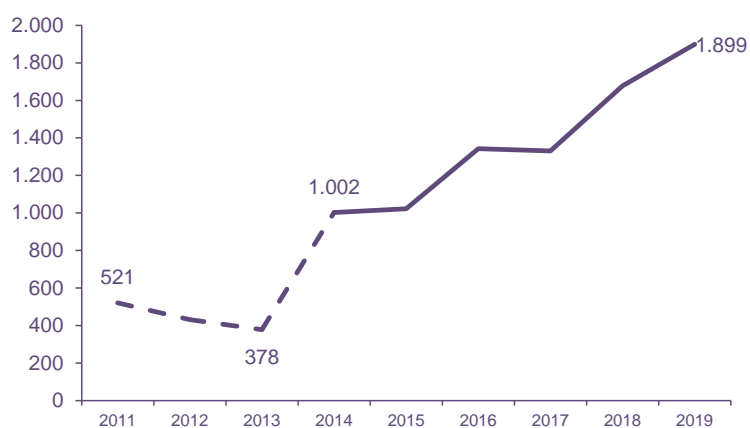
Gràfic 20. Evolució de les denúncies i les víctimes de violència masclista en l'àmbit de la parella. 2011-2019

Font: Estadística sobre violència masclista i domèstica. Departament d'Interior

L'evolució del nombre de denúncies i de víctimes de violència masclista en l'àmbit de la parella els darrers tres anys assenyala una tendència lleugerament a l'alça i bastant constant tant en el nombre de denúncies com en el nombre de fets. Aquests darrers anys són el període més estable, després d'unes oscil·lacions més accentuades entre el 2011 i el 2016. Les diferències entre nombre de denúncies i de víctimes estan motivades per dos factors: que una mateixa víctima presenti més d'una denúncia dintre d'un any i que en una mateixa denúncia hi hagi més d'una víctima.

Gràfic 21. Fets de violència masclista àmbit social o comunitari. Agressions i abusos sexuals⁶

Font: Estadística sobre violència masclista i domèstica. Departament d'Interior

⁶ L'any 2014 es va ampliar la tipologia de fets. A les agressions sexuals i les agressions sexuals amb penetració, s'hi afegeixen les agressions sexuals (víctima menor 13 anys), abusos sexuals, abusos sexuals (víctima menor 13 anys), abusos sexuals amb penetració i assetjament sexual.

Fora de l'àmbit de la llar, podem observar que els casos de violència sexual també són delictes d'una extrema gravetat per l'elevat impacte traumàtic que suposen. En aquest cas, cal diferenciar dues etapes en l'increment en el nombre de casos. En primer lloc, l'augment que es produeix entre els anys 2013 i 2014 està motivat per un canvi en les tipologies recollides en les dades publicades, ja que fins aquell moment només es comptabilitzaven en aquesta estadística les agressions sexuals patides per víctimes de 13 anys o més. A partir d'aquell any, s'incorporen la totalitat de les agressions sexuals i dels abusos sexuals.

Des d'aquell any fins al 2019 s'han produït grans increments entre el 2015 i el 2016 i entre el 2017 i el 2019, i, en conjunt, la xifra del 2019 gairebé dobla la del 2014. Cal tenir en compte que en aquests anys s'ha produït una gran sensibilització i conscienciació sobre aquest tipus de fets, la qual cosa sembla indicar que hagi augmentat el percentatge de casos denunciats, tot i que la xifra negra segueix sent ingent.

Tal com ja s'ha exposat anteriorment, la informació plantejada podrà ser complementada amb els resultats que s'extreguin de l'Enquesta de les violències sexuals de Catalunya (edició 2019).

6. Informació sobre la seguretat a partir de les enquestes

Fins ara, l'Informe sobre la seguretat de Catalunya ha centrat la informació sobre les enquestes que pregunten per qüestions relacionades amb la seguretat en l'Enquesta de seguretat pública de Catalunya (ESPC). No mancaven raons per donar-li aquesta centralitat, ja que és l'única enquesta especialitzada en seguretat que abasta tot el territori de Catalunya i, a més, disposa d'una sèrie històrica ininterrompuda des de l'any 1999.⁷

Aquest any, però, tenint en compte la vocació de convertir-se en un informe que recull tota la informació disponible sobre la seguretat a Catalunya, l'Informe farà referència a totes les enquestes oficials que d'una manera o altra treballen sobre la seguretat.

L'objectiu és que les tendències quedin més contrastades (en sentit de confirmació o de contradicció) i permetin al lector tenir una idea més exacta tant de l'opinió sobre la seguretat de la ciutadania com, si escau, de les dades de victimització. A més, cal tenir en compte que ara l'ESPC és biennal.

L'any 2018 va ser un any en què no es va dur a terme, i la del 2019 s'ha retardat fins a l'any 2020. En aquest context, serà bo tenir dades d'enquestes més recents, tot i que algunes no tinguin com a àmbit territorial la totalitat del territori de Catalunya.

Les enquestes que periòdicament es realitzen, ja siguin específiques sobre seguretat o genèriques però que inclouen alguna pregunta relacionada, són imprescindibles per complementar les dades obtingudes del registre policial. Les dades que es presenten en aquest apartat han tingut en compte les següents fonts d'informació:

- Darrera Enquesta de seguretat pública de Catalunya (ESPC) del Departament d'Interior publicada en el moment de redactar aquest informe, referida als anys 2016 i 2017 (l'enquesta es va dur a terme a finals de l'any 2017, del 20 de

⁷ Fins l'any 2013 amb caràcter anual, i des d'aquell moment, amb periodicitat bianual. Cal tenir en compte, també que, a partir de 2015, es va ampliar el cistell de fets sobre els quals es preguntava, motiu pel qual en l'anàlisi es parla de cistell 2013 (per als fets amb una sèrie històrica des del 1999) i cistell 2015 per als nous fets incorporats a partir d'aquell any.

novembre al 29 de desembre).⁸ Tot i no fer referència a la victimització de l'any 2018, ens serveix, d'una banda, per analitzar tendències, i, d'una altra, per fer difusió dels resultats, ja que no es va realitzar l'informe sobre la seguretat referit al 2017, que seria el document que n'hauria d'haver informat, mantenint la sèrie històrica de dades.

- L'Enquesta de victimització de l'àrea metropolitana de Barcelona (EVAMB) 2018 de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona. Enquesta realitzada entre el 12 de març i el 13 d'abril del 2018, circumstància que implica que una part important de la victimització recollida fa referència al 2017.⁹
- L'Enquesta de victimització de l'àrea metropolitana de Barcelona (EVAMB) 2019 de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.¹⁰ Enquesta realitzada entre el 29 d'abril i el 23 de juliol del 2019. Les dades de victimització fan referència en bona part a l'any 2018.
- L'Enquesta Òmnibus del Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya 2018 (d'ara endavant, Òmnibus 2018), duta a terme entre el 20 d'octubre i el 13 de novembre del 2018.¹¹
- L'Enquesta Òmnibus del Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya 2019 (d'ara endavant, Òmnibus 2019), duta a terme entre el 3 i el 25 de juny del 2019.¹² Aquesta edició de l'enquesta, però, centra les preguntes de seguretat en l'àmbit de la ciberseguretat.¹³

Victimització

Tant l'ESPC com l'EVAMB confirmen la tendència a l'alça de la victimització (l'Òmnibus no parla de victimització general), que en el cas de l'EVAMB és persistent

⁸ Departament d'Interior. Enquesta de seguretat pública de Catalunya 2017
http://interior.gencat.cat/ca/el_departament/publicacions/seguretat/estudis_i_enquestes/enquesta_de_seguretat_publica_de_catalunya/enquesta_de_seguretat_publica_de_catalunya_2017/

⁹ IERMB. Enquesta de victimització de l'àrea metropolitana de Barcelona (EVAMB) 2018
<https://iermb.uab.cat/ca/estudi/enquesta-de-victimitzacio-de-larea-metropolitana-de-barcelona-2018/>

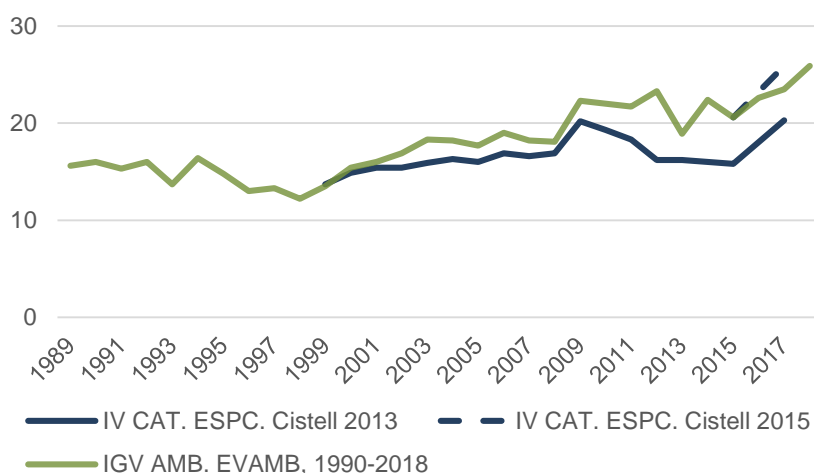
¹⁰ IERMB. Enquesta de victimització de l'àrea metropolitana de Barcelona (EVAMB) 2019
<https://iermb.uab.cat/ca/enquestes/convivencia-i-seguretat-urbana/>

¹¹ Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya. Enquesta Òmnibus 2018
<http://ceo.gencat.cat/es/estudis/registre-estudis-dopinio/estudis-dopinio-ceo/omnibus/detall/index.html?id=6948>

¹² Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya. Enquesta Òmnibus 2019
<http://ceo.gencat.cat/ca/estudis/registre-estudis-dopinio/estudis-dopinio-ceo/omnibus/detall/index.html?id=7249>

(amb un parell d'excepcions) des de l'any 2000. Mostren una victimització a l'alça, tant en l'àmbit de Catalunya (20,3 ESPC), com de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (23,5 i 25,9 els dos darrers anys EVAMB) o de la ciutat de Barcelona (27,8 ESPC; 25,6 i 31,5 EVAMB). En tots els casos ens trobem en màxims de la sèrie estadística.

Gràfic 22. Prevalença delictiva a Catalunya i àrea metropolitana de Barcelona segons l'ESPC i l'EVAMB.

IV: Índex de victimització. IGV: Índex global de victimització.

Malgrat que, en línies generals, ambdues enquestes presenten una evolució similar, en la majoria de les edicions l'índex global de victimització a l'Àrea Metropolitana de Barcelona (de l'EVAMB) és superior a l'índex de victimització a Catalunya (de l'ESPC) amb el cistell de fets de 2013, que és molt similar al de l'EVAMB.

Podem parlar obertament d'una detecció precoç de l'increment de la delinqüència/victimització que més tard ha aparegut a les estadístiques policials, ja que les enquestes el detecten força ja el 2016, mentre que les dades policials no ho fan fins a la meitat de l'any següent.

Índex de denúncies dels fets considerats delictes per les persones que en són objecte

Una de les finalitats originàries de les enquestes de victimització ha estat treure a la llum la coneguda com a "xifra negra" delictiva (o, si més no, una part d'aquesta). És a

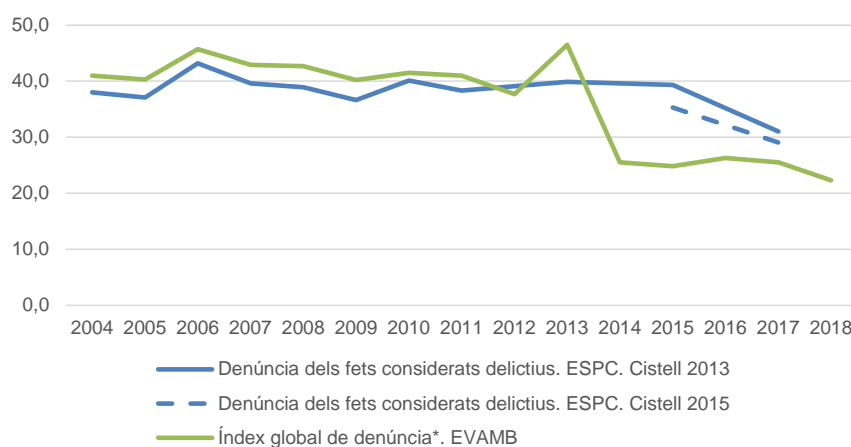
dir, el coneixement d'aquells fets que, tot i que les seves víctimes creuen que constitueixen un delictes, no són denunciats davant la policia. En aquest sentit, aquestes enquestes sempre han preguntat a les persones que manifestaven que havien estat víctimes de fets constitutius de delictes si havien denunciat els fets davant la policia o no, així com els motius.

La no-denúncia a l'ESPC i l'EVAMB

Els resultats tant de l'ESPC com de l'EVAMB sempre han donat percentatges de no-denúncia superiors al 50%, situats preferentment prop del 60%, amb algunes excepcions per excés o per defecte. Les darreres enquestes (corresponents al període 2016-2017 en l'ESPC i als anys 2017 i 2018 en el cas de l'EVAMB) ens mostren, però, un màxim històric de no-denúncia fora dels paràmetres habituals, curiosament en un moment amb nivells màxims de victimització. És a dir, augmenta la victimització però disminueix el percentatge dels fets considerats delictes que són denunciats.

A l'ESPC, si comptem la cistella de fets que s'ha mantingut el darrer decenni, la taxa de no-denúncia arriba al 69%. Si comptem, però, el nou cistell de fets delictius incorporat a l'enquesta 2014-2015 (inclou estafes i frauds), la taxa arriba al 71%, dada que, en sentit contrari, vol dir que només **29 de cada 100** persones que es consideren que han estat víctimes d'un acte delictiu han presentat denúncia davant la policia. En el cas de l'EVAMB, la taxa de no-denúncia arriba al 77,7%, xifra que indica que únicament una mica més **de 22 persones de cada 100** que consideren que han estat victimitzades ho denuncien a la policia.

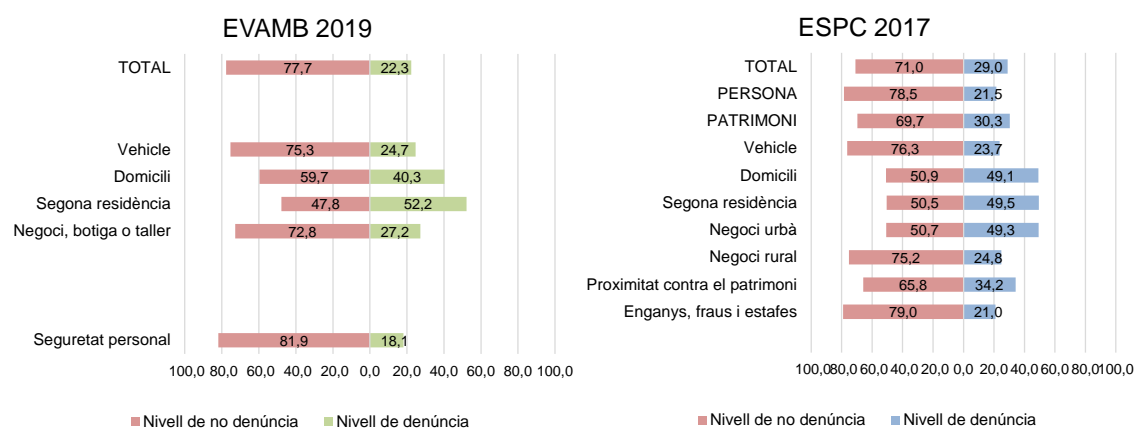
Gràfic 23. Evolució del percentatge de denúncia de fets considerats delictius. ESPC i EVAMB

* L'EVAMB publica les dades de l'Índex global de no-denúncia. En aquesta gràfica s'ha calculat l'Índex global de denúncia per tal de comparar-lo amb el percentatge de denúncia de l'ESPC.

Aquesta taxa no és la mateixa en els diferents àmbits delictius tractats a l'ESPC. Així, els enganys, frau i estafes presenten el nivell més baix de denúncia (21%) i, en conseqüència, la taxa més alta de no-denúncia (79%). Segueixen els delictes contra les persones (78,5%) i els delictes relacionats amb el vehicle (76,3%). Els casos amb un índex més alt de denúncia són els fets contra el domicili, la segona residència i els negocis urbans, que se situen al voltant del 50%. Una hipòtesi que pot explicar aquesta taxa de denúncia superior pot ser l'existència d'assegurances que exigeixen la presentació de denúncia davant la policia per tal de cobrar la indemnització corresponent.

Gràfic 24. Percentatge de denúncia i no-denúncia dels il·lícits considerats delictius*. EVAMB 2019 i ESPC 2017

Font: Bases de dades de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB) i Enquesta de seguretat pública de Catalunya 2016-2017

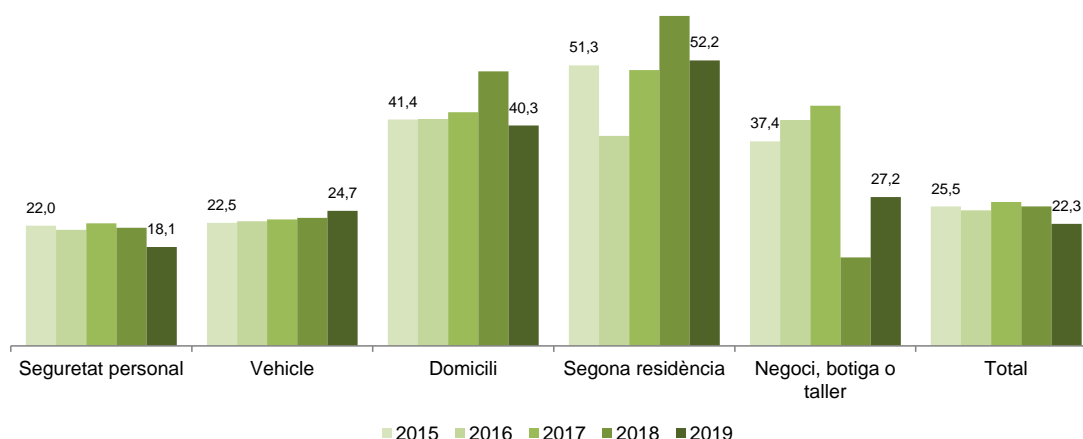
(*) % calculats sense les persones que no han respost si el fet s'ha denunciat o no. S'hi inclouen il·lícits denunciats a Catalunya i fora de Catalunya. Es consideren fets denunciats aquells en què s'ha signat un document davant la policia o el jutjat.

Les dades de l'Enquesta de victimització de l'àrea metropolitana de Barcelona confirmen aquesta tendència, amb algunes oscil·lacions més grans. Així, el pic més alt de denúncia (46,5% l'any 2014) és superior al de l'ESPC (43,2% l'any 2006). De la mateixa manera, el punt més baix se situa en 22,3% (2019) mentre que en l'ESPC va ser el 29% (2016-2017).

En l'estudi de les taxes de denúncies per blocs delictius, l'EVAMB només presenta una diferència clara en relació amb l'ESPC: una taxa de denúncia inferior en l'àmbit dels

delictes contra els comerços, que no arriba al 20%, mentre que a l'ESPC, tant en el cas dels negocis rurals (49,3%) com en els negocis urbans (24,8%) és superior. En la resta de casos, encara que les xifres poden variar, s'experimenten les mateixes tendències en totes dues. És molt probable que el caràcter més urbà del territori en què treballa l'EVAMB pugui explicar aquesta diferència.

Gràfic 25. Índex de denúncia per àmbit. EVAMB

Font: Base de dades de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB)

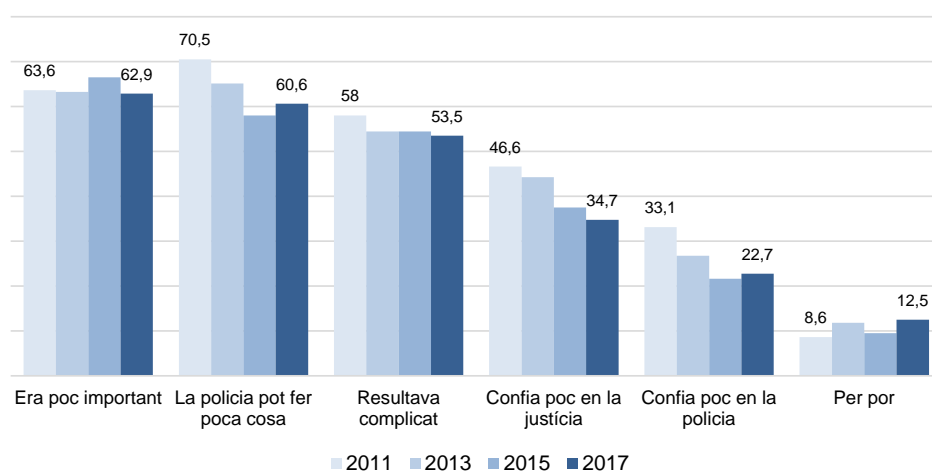
Raons de la no-denúncia

Una informació vital per tal de poder prendre les mesures necessàries que reverteixin aquesta tendència a l'increment de la no-denúncia és saber la raó per la qual les persones que pensen que han estat víctimes d'un delictes no han presentat denúncia formal. Per aquest motiu les enquestes pregunten precisament per les raons de la no-denúncia.

Tradicionalment, a l'ESPC, les dues raons de més pes han estat que "el fet era poc important" i "la policia hi pot fer poca cosa", situació que es va tornar a donar a l'edició del 2016-2017 (62,9% i 60,6%, respectivament). "Resultava complicat" es manté també com a tercera causa (53,5%) i, a més distància, es continuen situant la poca confiança en la justícia (34,7%), en la policia (22,7%) i "per por" (12,5%).

Evulció de les raons per no denunciar

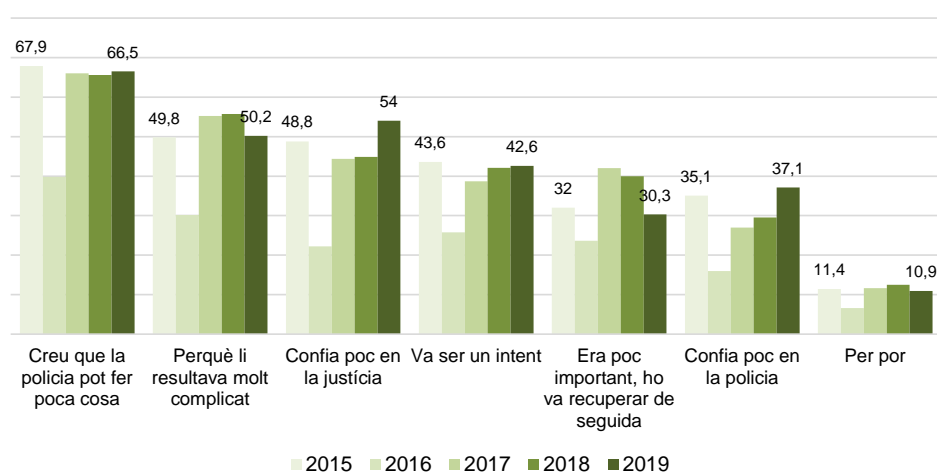
Gràfic 26. Evulció dels motius per no denunciar. 2011-2017

Font: Bases de dades de l'ESPC

Les dades de l'ESPC i l'EVAMB no presenten diferències substancials. La variació més notable està en el motiu "era poc important" (30,3% a l'EVAMB vers el 62,9% a l'ESPC). Ara bé, cal tenir en compte que l'enquesta de l'àrea metropolitana incorpora l'opció "només va ser un intent", que no hi és a l'ESPC. Caldria analitzar si el fet que hi hagi aquesta opció implica menys respostes en els fets que es valoren com a poc importants i que, per tant, es poguessin sumar, cosa que implicaria que els resultats d'ambdues enquestes també s'aproximessin molt.

Gràfic 27. Motius de no-denúncia. EVAMB

Font. Base de Dades IERMB

Totes aquestes dades ens indiquen que la valoració que les víctimes fan de la gravetat del fet sofert, si la policia pot realment fer alguna activitat per descobrir i detenir el delinqüent de manera fefaent, i la facilitat o no de la presentació de la denúncia, constitueixen el gruix de motius que inclinen molta gent a no presentar-la. Per què són aquests motius els més habituals? Hi ha raons de tipus divers:

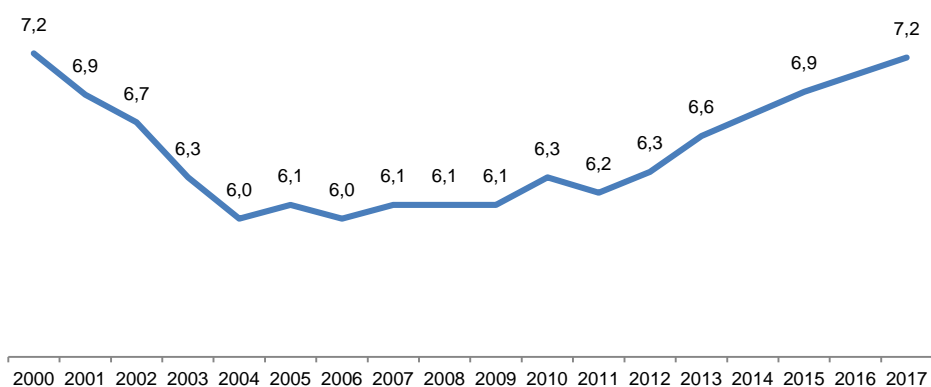
- La taxa més alta de no-denúncia es dona entre els enganys, estafes i frauds, que, de vegades, poden no comportar pèrdues greus.
- Aquests delictes poden ser difícils de demostrar i, en conseqüència, és plausible que la gent tingui la percepció que la policia pot fer-hi ben poc.
- Les dotacions policials els darrers anys han patit disminucions importants (la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra té un dèficit de més de mil efectius en relació amb els pactats amb l'Estat) que afecten també el temps d'espera per interposar denúncies. Si observem l'increment del temps d'espera a les comissaries, combinat amb la poca importància material d'alguns fets, podrem entendre les baixes taxes de denúncia d'aquests delictes.

Resulta estrany, en canvi, que la manca de confiança en la policia experimenti un increment d'un punt a l'ESPC i de més de set a l'EVAMB, com a causa per no presentar denúncia, en un moment en què la valoració que la població fa de la policia és clarament la més alta del període a l'ESPC (7,8 per a la PG-ME i 7,3 per a les policies locals) i de les més altes a l'EVAMB (7,02 i 6,60, respectivament). Caldria aprofundir en las causes d'aquesta resposta per determinar amb més claredat a què respon aquest increment de la desconfiança en la policia a l'hora de denunciar.

Percepció de seguretat

La percepció de seguretat per part de la ciutadania en el conjunt de Catalunya és molt positiva, ja que se situa per sobre de 7 a totes les regions policials, d'acord amb l'ESPC del 2017, amb una valoració global de **7,2 al país**. Aquesta dada torna a recuperar la percepció de seguretat del 2000, que era la més alta des que es fa l'ESPC i consolida una tendència a l'alça des del 2011. Cal posar en valor aquesta dada ja que parlem de l'any 2017, en què les enquestes mostren nivells molt alts de la sèrie de victimització i, a més, van tenir lloc els atemptats terroristes a Barcelona i Cambrils. De fet, aquesta ESPC ja situa el terrorisme com el principal problema de seguretat dels catalans.

Gràfic 28. Nivell de seguretat al municipi. 2000-2017

Font: ESPC 2017

L'EVAMB del 2019 mostra que a l'àrea metropolitana de Barcelona la valoració de la seguretat se situa en **5,83** a la ciutat i **6,19** al barri. En aquesta enquesta es troba una relació entre grandària del municipi i nivell de seguretat: **com més petit és el municipi, més alt és el nivell de seguretat**. A la ciutat de **Barcelona** el nivell de seguretat al barri se situa en un **5,88** i a la ciutat, en un **5,23** (on ja es percep la influència de l'alarma per l'increment de furts i robatoris al carrer durant el període 2018-2019). Les dades de l'ESPC també confirmarien que les regions policials de zones més rurals (Pirineu Occidental, Terres de l'Ebre o Ponent) experimenten igualment un sentiment de seguretat més elevat.

L'Òmnibus 2018 també pregunta sobre el nivell de seguretat a Catalunya i obté una valoració de **6,48** sobre 10. Ara bé, ens dona un resultat una mica preocupant quan es pregunta a les dones el nivell de por de patir una agressió sexual si surten soles al carrer de nit, ja que el nivell de por se situa en un **5,35**, tenint en compte que 0 significa "gens" i 10 significa "moltíssima".

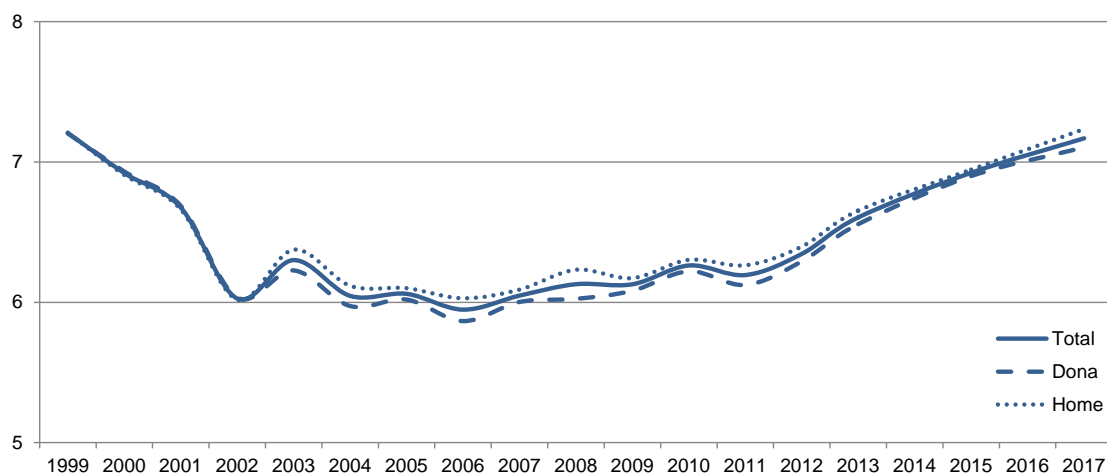
Taula 2. Valoració mitjana del nivell de seguretat al municipi per regions policials i Catalunya. 2014/15 i 2016/17

Regions policials	2014/15	2016/17
RP Pirineu Occidental	7,2*	8,2
RP Ponent	7,2*	7,5
RP Terres de l'Ebre	7,3	7,6
RP Central	7,2	7,4
RP Girona	7,1	7,2
RP Metropolitana Nord	7,0	7,1
RP Metropolitana Sud	6,9	7,1
RP Camp de Tarragona	6,9	7,0
RP Barcelona	6,7	7,0
Catalunya	6,9	7,0

Font: ESPC 2017

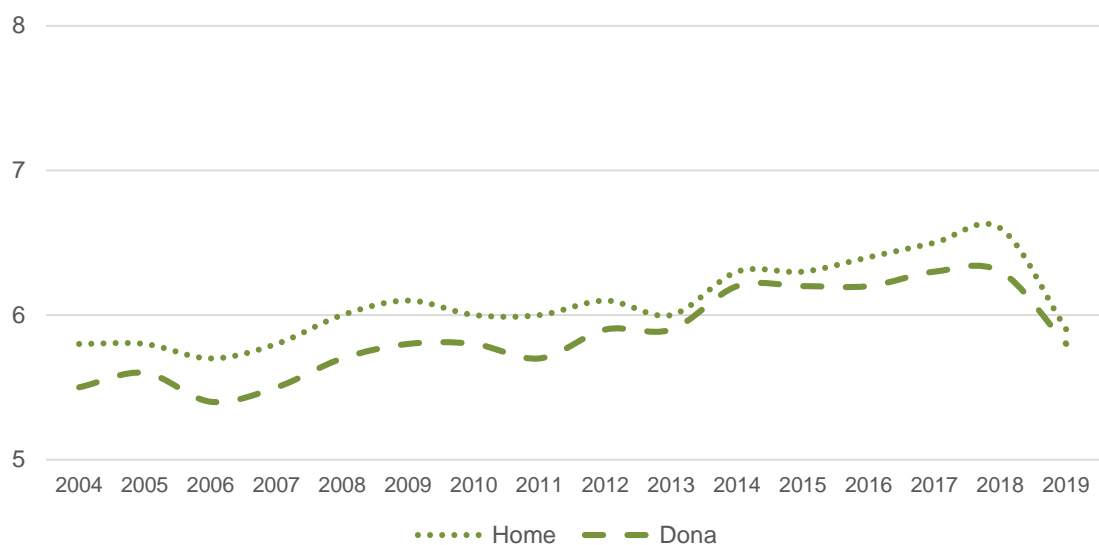
* L'edició de 2014-2015 va tenir una mostra més petita que garantia la representativitat de les regions policials Pirineu Occidental i Ponent en conjunt; per aquest motiu, els valors d'aquestes dues regions s'han d'interpretar com un valor comú i no de manera separada amb un mateix resultat.

Gràfic 29. Percepció del nivell de seguretat al municipi, per sexe. ESPC 1999-2017

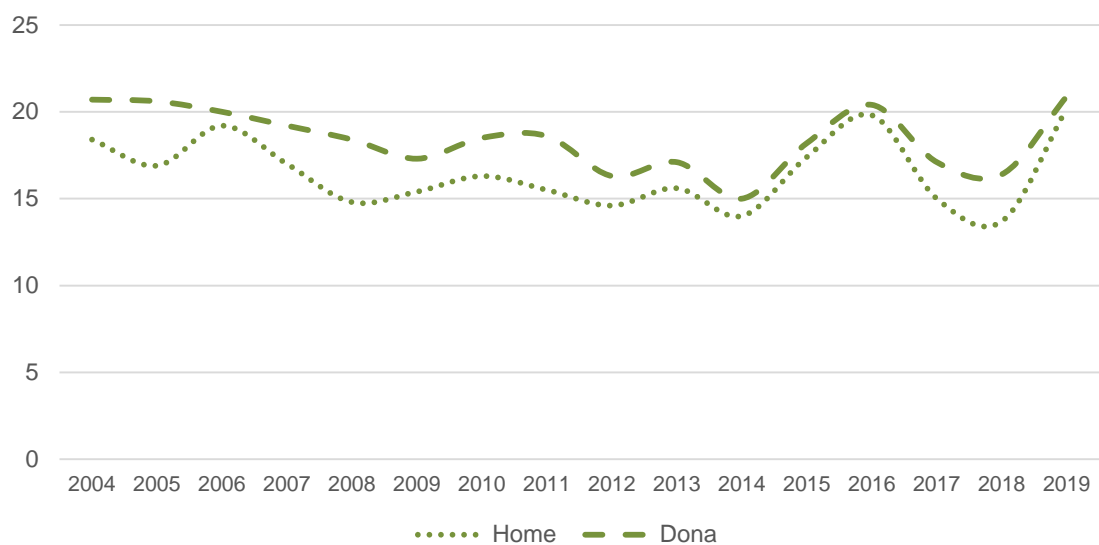
Font: ESPC 2017

Gràfic 30. Nivell de seguretat a la ciutat, per sexe. EVAMB 2004-2019

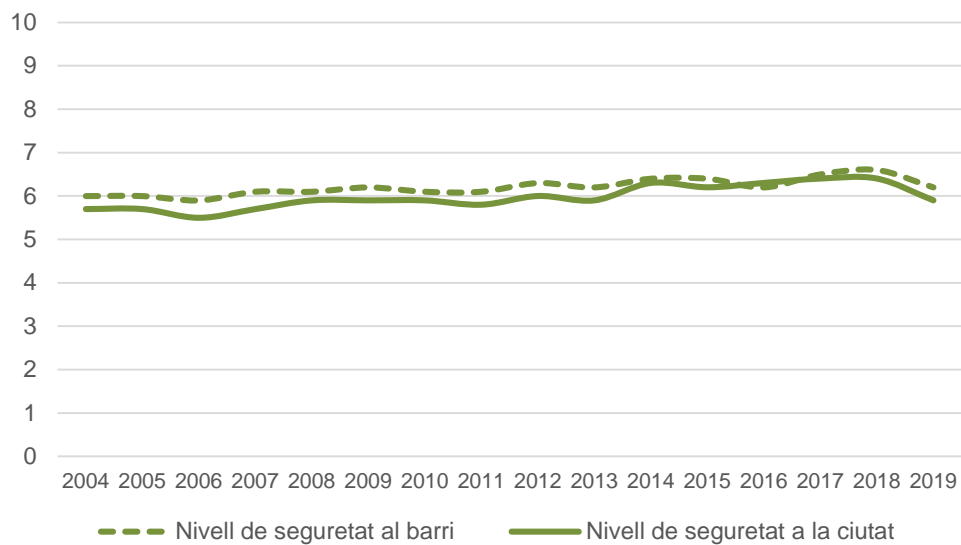
Font: EVAMB 2019

Gràfic 31. Percepció d'inseguretat al barri, per sexe. EVAMB 2004-2019

Font: EVAMB 2019

Gràfic 32. Nivell de seguretat al barri i a la ciutat (mitjana 0-10). Evolució EVAMB. 2004-2019

Font: EVAMB 2019

Taula 3. Seguretat al barri i a la ciutat, per àmbits territorials

ÀMBIT TERRITORIAL	Seguretat al barri	Seguretat a la ciutat
Barcelona	5,88	5,23
Besòs	5,8	5,77
Delta	6,92	6,85
Llobregat continu	6,68	6,6
Ordal-Llobregat	6,7	6,67
Vallès-Collserola	6,57	6,44
Total AMB	6,19	5,83

Font: EVAMB 2019

Taula 4. Seguretat al barri i a la ciutat, per grandària municipal

GRANDÀRIA MUNICIPAL	Seguretat al barri	Seguretat a la ciutat
Barcelona	5,88	5,23
L'Hospitalet de Llobregat	6,23	6,15
Badalona	5,66	5,6
Santa Coloma de Gramenet	6,06	5,91
Sant Cugat del Vallès	6,53	6,67
Cornellà de Llobregat	6,9	6,78
Sant Boi de Llobregat	6,99	6,94
Municipis de 50.000 a 75.000 hab.	6,73	6,57
Municipis de 25.000 a 50.000 hab.	6,73	6,68
Municipis de menys de 25.000 hab.	7,12	7,1
Total AMB	6,19	5,83

Font: EVAMB 2019

Podem concloure que els diferents instruments d'enquesta que pregunten sobre la percepció de seguretat confirmaven, encara que amb alguna variació, una clara valoració positiva per part del conjunt de la ciutadania fins l'any 2017. La valoració contrastada que la població fa de la seguretat tant al país com al seu municipi se situa prop d'un **notable**, si tenim en compte totes les enquestes.

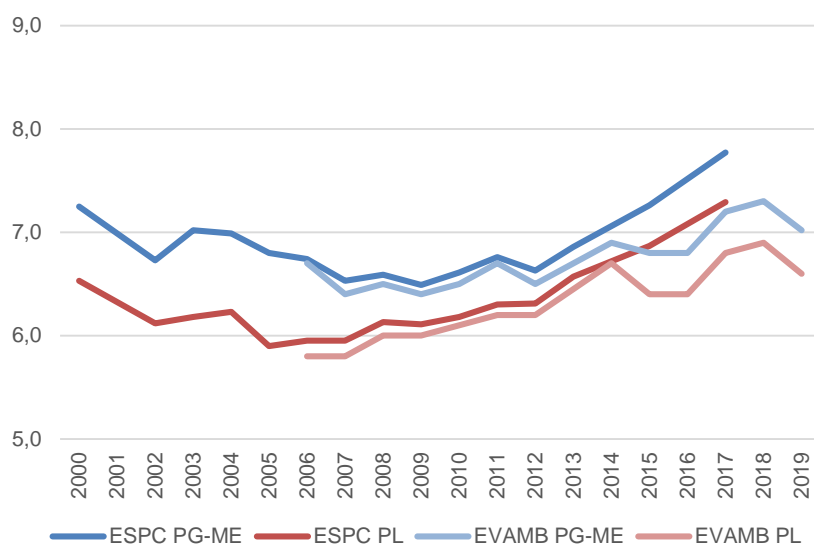
L'àrea metropolitana i la ciutat de Barcelona presentaven, però, una valoració una mica inferior de la seguretat (entre 6 i 7), valoració que ha disminuït en l'edició del 2019 i s'ha situat per sota del 6 a la ciutat de Barcelona. Segons sembla l'increment de delictes (fonamentalment contra la propietat i alguns de violents) d'aquests darrers anys ha tingut una influència negativa en la percepció de seguretat de la ciutadania. Les dades segregades per sexe ens mostren que, efectivament, la percepció d'(in)seguretat en les dones és una mica diferent, amb valoracions lleugerament més negatives del nivell de seguretat, però, com acabem de veure en les gràfiques

anteriors, està en un procés d'aproximació a la dels homes. Fins i tot a la darrera EVAMB la valoració del nivell de seguretat al barri coincidia en els dos sexes, i a la ciutat les dones la valoraven en una dècima menys que els homes (5,8 davant del 5,9 masculí).

Valoració dels serveis policials

Els serveis de la Policia de Catalunya es trobaven l'any 2017 en el nivell de valoració més alt de la seva història segons l'ESPC. La PG-ME tenia una valoració de **7,8** sobre 10 i les policies locals, de **7,3** sobre 10. Aquesta tendència a l'alça es veu una mica frenada en la darrera EVAMB, amb una valoració de la PG-ME de **7,02** (-0,25 en relació amb l'any anterior) i de **6,60** (-0,26) les policies locals. És important remarcar que la valoració màxima es donava en un context d'incidents greus de seguretat, com els atemptats de Barcelona i Cambrils, circumstància que implicava una certa satisfacció dels ciutadans amb la resposta policial als brutals atacs. L'increment de la delinqüència ciutadana dels anys posteriors sembla que ha reduït aquesta opinió positiva, que, malgrat tot, ho continua sent.

Gràfic 33. Valoració dels serveis policials segons l'ESPC i l'EVAMB

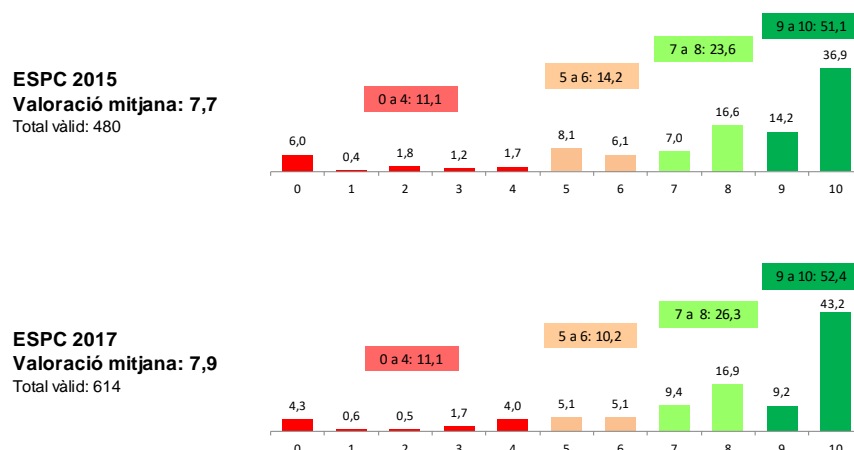

Font: ESPC 2017 i Sistema d'Indicadors Metropolitans de Barcelona (SIMBA)

La valoració que els enquestats fan de la Policia de Catalunya també se situa en un **notable** a l'ESPC, fins i tot una mica per sobre de la percepció de seguretat, mentre

que a l'EVAMB de l'any 2019 continua per sobre de la percepció de seguretat, però se situa en el límit entre el notable i l'aprovat alt (7,02 i 6,6).

Gràfic 34. Nivell de satisfacció amb el servei de recepció de denúncies de Mossos

Font: ESPC 2017

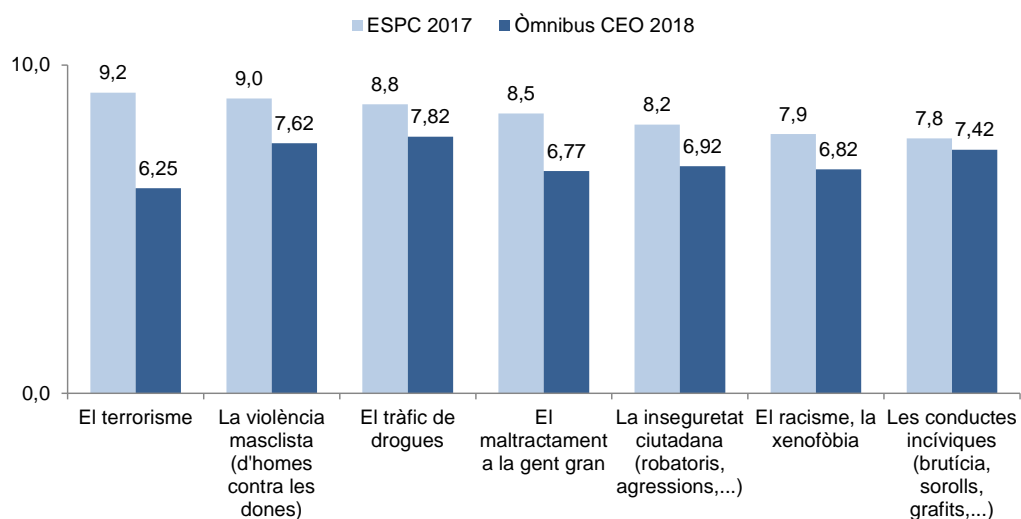
Les persones que han anat a denunciar un delictes a una comissaria manifesten una satisfacció amb el servei de **7,9** (sobre 10), i aquelles que han entrat en contacte amb els Mossos, bé sigui a iniciativa de membres del cos (7,6) o dels mateixos ciutadans (7,7) (per una raó diferent de la d'interposar denúncia) fan una valoració **lleugeríssimament inferior** a aquells que no hi han estat en contacte (7,8). És a dir, el contacte ha comportat un gairebé **imperceptible descens** de la valoració que fa la ciutadania de la policia. Podríem dir, doncs, en termes estadístics, que la valoració de la policia (Mossos d'Esquadra en aquest cas) es manté bàsicament estable quan els ciutadans hi entren en contacte.

Valoració dels problemes de seguretat

Com hem dit anteriorment, el principal problema de seguretat l'any 2017 segons l'ESPC era el terrorisme, seguit de la violència masclista i el tràfic de drogues. Les entrevistes es fan al final de l'any, un cop han tingut lloc els fets d'agost.

L'any 2018 l'enquesta Òmnibus pregunta sobre diferents ítems de seguretat: el terrorisme comença a baixar en importància i les drogues i la violència masclista se situen al capdavant, sense oblidar les conductes incíviques, que també tenen molta rellevància.

Gràfic 35. Valoració dels principals problemes de seguretat. ESPC i Òmnibus

Font: ESPC 2017 i Enquesta Òmnibus CEO 2018

És a dir, amb el matís del divers nivell d'importància del terrorisme (possiblement afectat per la més gran o més petita proximitat temporal amb els atacs terroristes de 2017), les drogues, la violència masclista, les conductes incíviques, la inseguretat ciutadana, el racisme, el maltractament a la gent gran i l'esmentat terrorisme es configuren com a principals problemes de seguretat als ulls de la ciutadania.

A l'enquesta Òmnibus del 2019, les preguntes sobre seguretat se centren en la ciberseguretat: destaca que un 45,7% dels enquestats es troba molt preocupat o preocupat per la possibilitat de ser víctima d'un delictes en l'àmbit cibernètic, mentre que un 45,4% (pràcticament el mateix percentatge) pensa que les mesures de seguretat a l'ordinador i les xarxes són importants o molt importants.

7. El Pla Barcelona Ciutat Segura

Com hem anant descrivint en els capítols anteriors, els darrers anys la ciutat de Barcelona ha viscut un deteriorament de la seguretat ciutadana molt significatiu. L'any 2018 es va tancar amb un fort increment de les dades de delictes penals coneguts (inseguretat objectiva) i amb unes dades de percepció ciutadana (inseguretat subjectiva) que posaven de manifest una realitat que afectava la vida quotidiana de la ciutadania i l'activitat econòmica i social de la ciutat.

Davant d'aquesta evidència, el Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, mitjançant la Direcció General de la Policia, va impulsar la formulació d'un pla d'abast ampli amb l'objectiu de reduir no sols el nombre de delictes mitjançant la prevenció i la capacitat de reacció, per tal de millorar la inseguretat objectiva, sinó també de treballar els protocols d'atenció a les víctimes i recuperar la iniciativa ciutadana i el consens sobre les actuacions de la seguretat a la nostra capital, a fi de millorar la inseguretat subjectiva.

L'objectiu primordial era articular una resposta conjunta i consensuada de tots els actors de la seguretat de la ciutat, en la qual la col·laboració i la confiança mútua resultaven essencials.

Per poder estructurar aquest pla calia, en primer lloc, fer un diagnòstic sobre l'estat de la inseguretat, establint una metodologia de treball que permetés identificar els principals factors que influïen en aquesta realitat.

L'anàlisi de les dades

L'evolució de l'estat de les dades sobre la inseguretat durant els primers mesos de l'any 2019 va seguir la mateixa tònica d'increment dels dos anys anteriors (2017-2018). Es tractava de la consolidació d'una tendència que es va iniciar l'any 2016 i que va acabar situant les dades absolutes de fets penals coneguts de l'any 2019 en 565.604 fets delictius, i la taxa de delictes per 1.000 habitants en 73,69 punts (prop de 100.000 fets i 11 punts més que quatre anys abans).

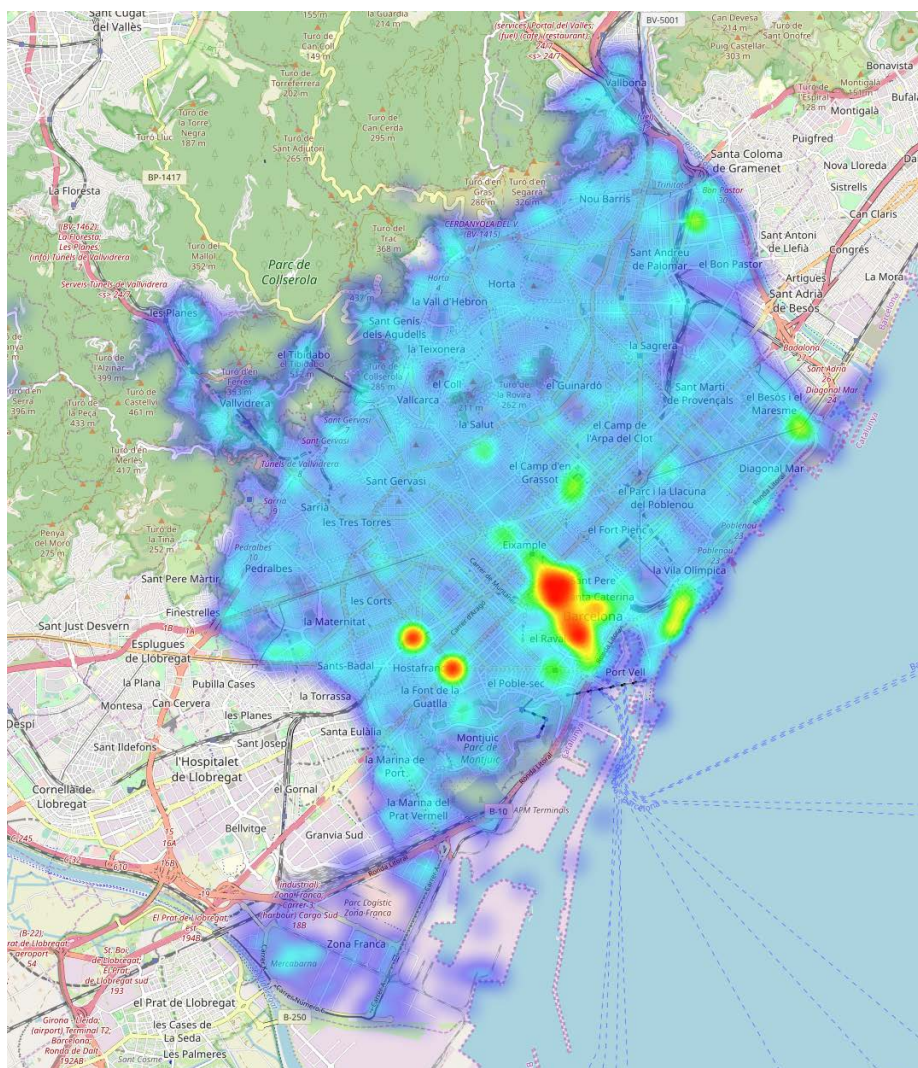
L'anàlisi de les dades policials provisionals durant els primers mesos de l'any 2019 va permetre observar que, d'aquest total de fets penals coneguts en el total del país, la Regió Policial Metropolitana Barcelona, i especialment dues ABP de la regió, Ciutat Vella i Eixample, registraven les xifres i taxes de delictes més altes de tot el territori.

Al final del 2019 s'ha confirmat que el 40% dels fets que es registren a la Regió Policial Metropolitana de Barcelona i, dins d'aquesta regió, a les dues àrees bàsiques policials dels districtes de l'Eixample i de Ciutat Vella, tenen unes taxes de delictes excepcionalment altes. Com s'ha explicat anteriorment, si la taxa de delictes coneguts per 1.000 habitants a Catalunya se situa en 73,7 punts i la de Barcelona en 137,9 punts, les dels dos districtes (Eixample i Ciutat Vella) se situen en 224 i 487 punts, respectivament.

Aquesta distribució dels delictes coneguts entre les regions policials la podem vincular al pes demogràfic de cada territori i, especialment, a alguns factors singulars, com el creixement exponencial de turistes i visitants i, també, a l'estacionalitat d'aquests moviments. En aquest sentit, l'efecte d'aquests factors sobre el creixement de la inseguretat suggereix una correlació entre l'increment de població estacional i l'increment de les taxes de criminalitat, especialment els petits delictes. No es tracta, però, dels únics factors, com veurem.

Amb aquestes evidències i focalitzant l'anàlisi sobre aquests dos districtes de Barcelona es va evidenciar que tots dos es caracteritzaven per una alta concentració d'oferta turística, comercial i lúdica, per sobre de la mitjana de la ciutat i segurament del total del territori, i també per representar una centralitat urbana (l'eix de les Rambles i del passeig de Gràcia) molt propera a una xarxa de transport públic, que facilita la localització dels escenaris amb més inseguretat de la ciutat que s'havien detectat al llarg del primer semestre del 2019.

Mapa 1. Distribució dels fets coneguts l'any 2018 a la ciutat de Barcelona

Font: Dades internes de la Direcció General de la Policia

A la representació del mapa de fets coneguts de la ciutat destaquen espais singulars relacionats amb els llocs que són més de pas, amb més concentració de persones i d'alta saturació turística. Així, podem identificar clarament espais com la Rambla, la plaça Catalunya o la Sagrada Família; o els centres comercials de Diagonal Mar, Glòries, la Maquinista, l'Illa Diagonal i les Arenes; o les principals estacions de tren i de metro de Sants, plaça d'Espanya i plaça de Catalunya, o les zones d'oci del front litoral i del Port Olímpic.

Aquesta localització delimita amb precisió els espais que requereixen una atenció prioritària, tant pel nombre de fets que s'hi produeixen com pel que representen en la imatge de la ciutat.

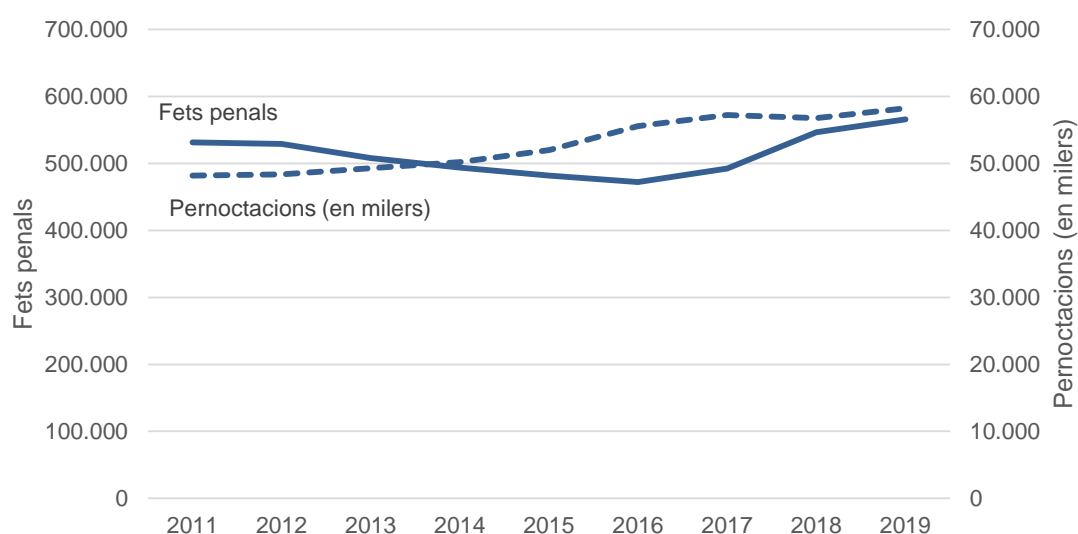
Una altra de les característiques d'aquesta conjuntura, i com a conseqüència del volum de població estacional, ha estat la victimització del turisme. Les dades així ho confirmen. Els turistes representen el 25% de les víctimes de furts a Barcelona i fins al 39% quan el valor dels furts supera els 400 €. De la mateixa manera, aquest col·lectiu va presentar el 15% de les denúncies de l'any 2018 del total de la ciutat, el 19% de les de l'Eixample i fins al 30% de les de Ciutat Vella.

Per tal de contextualitzar aquesta problemàtica, cal destacar que l'any 2019 es van registrar a Catalunya 58 milions de pernoctacions, 21 milions de les quals registrades a la ciutat de Barcelona –el doble de les registrades el 2005–, i que el creixement del moviment de creuers al port de Barcelona ha quadruplicat el nombre de visitants, que ha passat dels prop de vuit-cents mil creueristes de l'any 2002 als tres milions i mig de l'any 2019.

Tanmateix, el creixement de la població flotant estacional, el factor turisme, no explica per si sol l'increment de la inseguretat. Ja hem comentat la multifactorialitat que caracteritza l'estat de la inseguretat.

El creixement de la població flotant lligada al turisme ja era patent anys abans del 2016 i, contràriament, les taxes de fets coneguts entre els anys 2011 i 2016 havien disminuït de manera significativa. Cal analitzar un factor essencial per possibilitar el desenvolupament eficaç dels operatius policials en matèria de seguretat ciutadana: la presència i la visibilitat de la policia als carrers.

Gràfic 36. Evolució del total de fets penals coneguts i de les pernoctacions a Catalunya. 2011-2019

Font: Elaboració pròpia amb dades Obertes Mossos d'Esquadra i Idescat

La manca d'efectius ha afectat de manera negativa l'increment de la inseguretat. I cal comentar alguns dels factors que incideixen en aquesta situació de manca de recursos.

Destaca, en primer lloc, el creixement anual de la plantilla del cos de Mossos d'Esquadra, que s'havia previst que, per al quinquenni 2010-2015, arribaria a 18.267 efectius. Una xifra que mai es va assolir, ben al contrari, com a conseqüència de les retallades pressupostàries. Des de l'any 2012 la plantilla s'ha anat reduint fins a arribar prop del 5% menys de la ràtio prevista. La realitat és que la plantilla del CME l'any 2018 era aproximadament de 17.000 efectius (16.916), prop de 1.300 menys dels previstos.

Però no han estat les retallades, exclusivament, la causa de la manca d'efectius. A la congelació de plantilles, derivada d'aquesta contenció pressupostària que va afectar especialment la ciutat de Barcelona com a conseqüència de la més alta concentració de població flotant de la capital, cal afegir-hi una altra causa relacionada, de nou, amb la conjuntura política del país, com és la dedicació de volums importants de la plantilla de Mossos d'Esquadra a plans de seguretat aliens als operatius de seguretat ciutadana.

En primer lloc, cal recordar que el nivell d'alerta antiterrorista se situa en nivell 4 des del mes de juny del 2015, amb la consegüent dedicació d'efectius a aquestes tasques de prevenció. A aquestes tasques, s'hi han hagut d'afegir altres dispositius amb més o menys durada, entre els quals destaca l'operatiu de protecció dels membres del poder judicial i la vigilància dels edificis dels jutjats, i també les instal·lacions de la Guàrdia Civil va absorbir un nombre molt important d'agents que van ser retirats dels operatius ordinaris de protecció de la seguretat ciutadana, dels carrers de les viles i ciutats del país. Només a Barcelona, es van destinar al Pla Toga centenars d'efectius.

I encara una altra causa directa: cal afegir una distribució dels recursos de la Guàrdia Urbana de Barcelona, fins aleshores, poc adaptada a les variacions de la població estacional, especialment, per l'increment de visitants en els mesos d'estiu.

Per tal de pal·liar els efectes d'aquesta situació, davant l'evident manca d'efectius i la seva relació amb l'increment dels delictes, la primera mesura per fer front als objectius del Pla va ser la destinació de prop de 150 nous efectius del CME, per reforçar

l'estructura policial de la ciutat i permetre una millor coordinació amb la resta d'actors de la seguretat, especialment la Guàrdia Urbana de Barcelona.

Un factor significatiu, derivat de la decisió d'incrementar la presència i la visibilitat de la policia als carrers de la ciutat, ha estat comprovar que, malgrat que l'any 2019 es va tancar amb un augment global de la delinqüència coneguda, els delictes a Barcelona (especialment els furts i petits delictes) van iniciar una desacceleració sostinguda al llarg del segon semestre, justament després de l'estiu.

Objectius del Pla Barcelona Ciutat Segura

En vista d'aquestes dades, el Pla es va formular a partir de la concreció de grups de treball cohesionats a l'entorn de temàtiques concretes: població, mobilitat, comerç i empresa, oci i lleure, nuclis d'interès de la ciutat, actors de la seguretat, cos consular i comunicació.

La característica principal d'aquest Pla ha estat la participació dels diferents actors que intervenen en els escenaris on la seguretat té una afectació més sensible, que són l'espai públic i el transport, i també d'aquelles entitats que, per representació veïnal, activitat econòmica o relació amb turistes i visitants, tenen un coneixement específic de la seva afectació i de les necessitats de seguretat.

Les reunions dels grups van ajudar a definir quatre objectius generals que calia abordar a través de compromisos i recomanacions de caràcter preventiu, reactiu i d'atenció a les víctimes, segons el cas, i un cinquè objectiu que dona valor a la política de comunicació com una eina efectiva per a la millora de la seguretat i la seva percepció.

Malgrat que es focalitzés l'anàlisi de dades i de fets en aquests dos districtes significats, els objectius del Pla Barcelona Segura s'estenen a tots els districtes de la ciutat.

Els objectius van definir polítiques i operatius policials complexos que es van començar a implementar a partir de l'estiu del 2019 per reduir la criminalitat i millorar la qualitat de vida de la ciutadania, focalitzant-se en la lluita contra els fets delictius amb més incidència:

- Objectiu 1. Reduir la criminalitat i el seu impacte, focalitzant mesures contra furts i petits robatoris, robatoris violents i venda i distribució de droga.

- Objectiu 2. Gestionar de manera eficaç l'espai públic, incrementant l'observació i l'anàlisi de la realitat i la millora dels serveis policials en aquest espai, per millorar tant la realitat objectiva com la percepció subjectiva i el tractament específic de dades i indicadors.
- Objectiu 3. Millorar les organitzacions policials i la seva col·laboració amb la resta d'actors, especialment els protocols de col·laboració i coordinació entre cossos i altres actors de la seguretat i revisar els serveis de proximitat i els seus recursos.
- Objectiu 4. Enfortir l'entorn social, implementar mesures de proximitat, de gestió eficaç de les denúncies, fent efectius els plans de barri i millorant la participació de la comunitat, amb especial atenció a les víctimes i la integració dels grups vulnerables.
- Objectiu 5. Establir una estratègia de comunicació i evitar la generació de rumors.

Aquests objectius, establerts de forma consensuada i participativa, amb l'evidència de les dades i recursos disponibles que hem presentat, responen a la necessitat d'adaptar les necessitats del model de ciutat, fonamentades en gran part en la dependència de la població flotant (interior o exterior) en les seves diferents facetes (turisme, esdeveniments internacionals, oci, etc.) a la realitat delictiva de la ciutat.

La forma específica i el volum de les dues variables (població flotant estacional i tipologia delictiva) obliguen el conjunt d'actors a aportar recursos per dur a terme aquesta adaptació. En tot cas, una política pública de seguretat que no pugui donar resposta a la realitat de la inseguretat és una política que cal substituir per una altra que doni resposta a aquelles necessitats.

Caldrà esperar l'anàlisi de dades i resultats operatius corresponents al primer i segon trimestre del 2020 per poder avaluar els resultats i l'impacte del Pla Barcelona Ciutat Segura i del qual se'n farà esment a l'ISC 2021.

8. Conclusions

Com a resum de l'ISC 2020, cal destacar alguns punts que el caracteritzen.

En primer lloc, la recuperació de l'edició i publicació d'aquest document, tant per continuar una sèrie històrica de més de 16 anys de durada, com perquè aquesta recuperació es faci amb un nou horitzó: convertir l'ISC en una eina dinàmica mitjançant l'edició electrònica, que permeti trencar l'edició física puntual i abordar informes *ad hoc* de subtemes de fons o sobrevinguts.

En segon lloc, el fet de recuperar l'edició de l'ISC després d'una època amb inestabilitat en el Govern de Catalunya, com la que va representar l'aprovació de l'article 155 de la Constitució espanyola.

En tercer lloc, presentar dades i anàlisis sobre la inseguretat a Catalunya corresponents a una època que finalitza tal com la coneixem, en la qual la realitat social, política i les tendències que han fonamentat el comportament de les dades sobre la inseguretat i el delictes estan canviant condicionades pels efectes que, en la nostra forma de vida, té la pandèmia de la COVID-19.

La realitat de la inseguretat que presentem, amb les tendències a l'alça de forma global, s'ha vist alterada per la modificació d'alguns dels factors que la conformaven. La territorialitat, l'estacionalitat i l'efecte de la població flotant en el pes demogràfic de l'any 2019 es van veure interrompudes el març de l'any 2020 amb l'establiment del confinament i de les mesures restrictives de la mobilitat. Altres factors, com la liquiditat que representa una economia més decantada al funcionament en xarxa i en els models telemàtics, i la transformació de les relacions en l'espai públic i en l'espai privat, dibuixaran una altra realitat encara per conformar.

En tot cas, aquests canvis, per profunds que siguin, no invaliden la funció d'aquest document, ans al contrari. Qualsevol que sigui la realitat a analitzar, té en aquesta eina la metodologia i l'expertesa necessària per oferir una visió de conjunt de la seguretat al territori, que ha de servir als decisors polítics i als responsables tècnics per a la presa de decisions de les polítiques públiques de seguretat de Catalunya.

Barcelona, 17 de novembre de 2020